

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Leiriturvallisuus - tapaus Viksu 2014

Iiskola, Samu

2015 Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu
Leppävaara

Leiriturvallisuus - tapaus Viksu 2014

Samu Iiskola
Turvallisuusalan ko.
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2015

Tekijä(t) Samu Iiskola

Leiriturvallisuus - tapaus Viksu 2014

Vuosi 2015

Sivumäärä 69

Tämä opinnäytetyö oli osa MACICO (Multi-Agency Cooperations in Cross-border Operations) projektia, joka tehtiin Viksu 2014 palokuntanuorten suurleirillä. Suurleirillä oli 2838 osallistujaa, joista noin 100 henkeä ulkomailta, kuten Sveitsistä, Saksasta, Bulgariasta, Venäjältä, Ruotsista ja Espanjasta. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää kuinka hyvin leiriorganisaatio oli varautunut erilaisiin uhkakuviin ja kuinka hyvin nuo suunnitelmat pystyttäisiin toteuttamaan. Uhkakuviin kuului kaikki ihmisten aiheuttamat järjestyshäiriöt ja onnettomuudet. Opinnäytetyössä rajattiin pois luonnon aiheuttamat uhkakuvat. Opinnäytetyön ensimmäinen tehtävä oli suorittaa turvallisuuskatselmus leirille. Toisena tehtävänä oli tutkia kuinka hyvin eri osa-alueet jakoivat tietoa keskenään ja kuinka tätä voisi kehittää.

Opinnäytetyö tarkastelee leirin turvallisuus- ja pelastussuunnitelmia ja muita kirjoitettuja ohjeistuksia työntekijöille ja leiriläisille. Teorioiden toteutuminen käytännössä oli yksi tutkitavista asioista. Leirin aikana kerättiin havaintoja, valokuvia ja haastatteluita, joiden avulla laadittiin tulkinta nykyisestä leirin turvallisuustilanteesta. Leirillä toteutettiin myös skenaario, joka antoi tietoa siitä, kuinka ei-turvallisuustyöntekijät toimivat yllättävässä tilanteessa ja kuinka he jakoivat tietoa.

Johtopäätöksinä voidaan todeta, että Viksun leiriorganisaatio on varautunut hyvin erilaisiin uhkatilanteisiin. Kehitystoimia tarvitaan kuitenkin kommunikaatioon osastojen työntekijöiden välille ja sitä kautta turvallisuussuunnitelmien jalkauttamiseksi kaikille leirin työntekijöille. Eri osa-alueista vastaavat henkilöt kommunikoivat hyvin keskenään, mutta tämä tulisi olla normaalia toimintaa myös työntekijöiden kesken. Leirialue on hyvin laaja ja noin 3000 leiriläisen valvominen on haastavaa, jonka takia ulkopuolisen tunkeutujan on helppo päästä alueelle.

Leiriturvallisuuden parantamiseksi tulisi yksiköiden välistä kommunikaatiota parantaa. Jos muut osa-alueet havaitsevat tunkeutujan, tulisi heidän ilmoittaa siitä välittömästi järjestyksenvalvonnalle. Kattava infotilaisuus tulisi järjestää jokaisen yksikön kanssa ennen varsinaista leiriä, jotta jokainen työntekijä tietäisi, mitä häneltä odotetaan, leiriorganisaation puolelta oman työpanoksensa lisäksi. Opinnäytetyön tuotoksina on useita tietopaketteja leirin eri osa-alueille, kysely työntekijöille sekä käytännön ehdotuksia leiriturvallisuuden parantamiseksi.

Asiasanat: Viksu, MACICO, skenaario, havainnointi, leiriturvallisuus

Name(s) Samu Iiskola

Camp Security - the Case of Viksu 2014

Year 2015 Pages 69

This thesis was part of the MACICO (Multi-Agency Cooperations in Cross-border Operations) project executed in the Viksu 2014 young firefighter's camp with the main focus point being in communication. The camp had 2838 participants from which about 100 were from abroad, for example, from Switzerland, Germany, Bulgaria, Russia, Sweden and Spain. The objective of the thesis was to find out how well the camp organization had prepared resources and plans for possible threat situations, and how well those plans could be executed. The threats included were all accidents or disturbances caused by human factors. Natural disasters were excluded from this thesis. The first object of the thesis was to perform a security audit of the camp. The second object was to see how well information was shared between different camp units and how that could be developed.

The thesis inspected the camp's security and rescue plans and other written instructions for the employees and the campers themselves. Observations were made on how well the security theories met the demands of practical camp life. The observations, photographs and interviews performed and collected during the camp were used to form a basis on how well the preparedness and communication was in hand. During the camp there was also a scenario that tested non-security personnel's actions in an unexpected situation and how well they shared information.

The first conclusion is that as a whole the Viksu organization has prepared well for different kinds of threats. More focus would be needed on communication and how well security planning is incorporated into the reality amongst all employees. Various unit leaders communicated well with each other, but this should also be familiar to the employees. It's difficult to monitor about 3000 campers in such a huge area, so an outsider could easily get inside the camp.

To develop the camp security there should be more communication within each unit. If other units observe an outsider, they should inform the security officers quickly. A thorough information meeting before the camp starts with each unit is necessary for all the employees to know what is required of them beyond just doing their own job. The thesis includes several information packages made for different camp units, an employee questioning after the camp and practical suggestions to improve camp security.

Keywords: Viksu, MACICO, scenario, observation, camp security,

Sisällys

1	Johdanto.....	6
1.1	Tapaustutkimus.....	7
1.2	Toimintaympäristö.....	8
1.3	MACICO.....	9
2	Teoriapohja.....	9
2.1	Auditointi.....	10
2.2	Skenaario.....	11
2.3	Sosiaalinen manipulointi.....	12
3	Empiirinen tutkimus.....	13
3.1	Tiedonkeruumenetelmät.....	13
3.1.1	Dokumenttianalyysi.....	14
3.1.2	Net scouting.....	17
3.1.3	Havainnointi.....	18
3.1.4	Haastattelut.....	20
3.2	Leirin havainnointi.....	22
3.2.1	Rannekkeet.....	22
3.2.2	Alueturvallisuus.....	24
3.2.3	Yövalvonta.....	30
3.2.4	Vierailupäivä.....	31
3.2.5	Viestintä.....	31
3.2.6	Ruokailu.....	32
3.3	Skenaariot.....	33
3.3.1	Kassalippaan vienti.....	33
3.3.2	Tunkeutuja leirialueella.....	36
3.3.3	Arvotavaroiden varkaus.....	37
3.3.4	Leiriläisten ruokamyrkytys.....	38
3.3.5	Tulipalo leirialueella.....	38
3.3.6	Joukkotappelu leirialueella.....	39
4	Kehitysehdotukset.....	39
5	Johtopäätökset.....	41
5.1	Oman työn arviointi.....	42
5.2	Jatkotutkimukset.....	43
	Lähteet.....	45
	Kuviot.....	48
	Taulukot.....	49
	Liitteet.....	50

1 Johdanto

Opinnäytetyö oli osana MACICO:n (Multi-Agency Cooperations in Cross-border Operations) ja Viksun yhteistyöprojektia, joka suoritettiin Viksu 2014 palokuntanuorten suurleirin aikana usean opinnäytetyön sekä muiden projektien muodossa. Projektin pääosuus oli kommunikaatiossa. Opinnäytetyön tutkimuskysymyksenä on: ”Voidaanko Viksu 2014 - leirin nykyisellä varautumisella vastata ihmisten aiheuttamiin onnettomuuksiin ja järjestyshäiriöihin?” Opinnäytetyö käsittelee Viksu 2014 palokuntanuorten suurleirin varautumista erilaisiin järjestyshäiriöihin ja onnettomuustilanteisiin sekä kuinka hyvin nämä varautumiset vastaavat käytännössä tarvittavaa suojausastetta leirin aikana. Opinnäytetyössä käsitellään vain ihmisten aiheuttamia häiriöitä ja onnettomuuksia.

Opinnäytetyön ensimmäisenä tarkoituksena oli Viksu - leirin turvallisuusauditointi. Toisena tarkoituksena oli seurata kuinka hyvin leirin eri toimialat jakoivat tietoa sisäisesti ja keskenään. Työn kolmas tarkoitus on tarjota kehitysehdotuksia tuleville leirien järjestäjille niin kommunikaation parantamisessa kuin muissakin turvallisuuden osa-alueissa. Työn englanninkielinen pitempi abstrakti julkaistiin projektin tilanteen MACICO:n raportissa syksyllä 2014 (Kämppi, Rajamäki, Tiainen & Leppänen 2014, 69).

Opinnäytetyön ulkopuolelle on rajattu luonnon aiheuttamat onnettomuudet ja niistä seuraavat toimenpiteet, koska niitä käsitellään Harri Aaltosen opinnäytetyössä, jonka käytännön osuus on myös suoritettu Viksu 2014 - leirin aikana. Opinnäytetyössä ei myöskään käsitellä syvällisesti teknisten työkalujen käyttöä kommunikaation parantamisessa, sillä se on avattu laajemmin Viktor Harvion opinnäytetyössä. Opinnäytetyössä on käytetty tietoja, jotka on saatu Aaltosen ja Harvion töitä tarkkailemalla Viksu 2014 - leirillä.

Opinnäytetyössä tarkastellaan Viksu 2014 - leirin turvallisuus- ja pelastussuunnitelmia sekä muita kirjoitettuja ohjeistuksia niin leirin työntekijöille kuin itse leiriläisillekin. Ennen leiriä on leirin turvallisuusaspekteista keskusteltu leiriorganisaation turvallisuuspäällikön, Mika Gröndahlin, kanssa kevään 2014 aikana. Opinnäytetyön aihe valikoitui näiden keskustelujen pohjalta ja turvallisuuspäällikön toivomuksesta. Leirin aikana on tehty huomioita siitä kuinka hyvin nämä turvallisuusteoriat toimivat käytännössä viikon mittaisen leirielämän aikana. Leirin aikana kerättyjä havaintoja, valokuvia ja haastatteluita on käytetty pohjana sille, kuinka hyvin varautuminen ja kommunikaatio toimivat. Huomiota on kiinnitetty siihen kuinka hyvin turvallisuushenkilöstön - ensiapu, palokunta ja järjestyksenvalvojat - ja johtajien lisäksi leirin työntekijät olivat perillä leirin turvallisuudesta esimerkiksi rahan käsittelyn yhteydessä.

Opinnäytetyön skenaarion keskeisimpinä teorioina on käytetty auditointia, skenaarioita ja sosiaalista manipulointia. Tiedonkeruumenetelminä on käytetty dokumenttianalyysejä, net

scouting:ia, havainnointia ja haastatteluita. Tämän lisäksi leirillä suoritettiin kuvitteellinen uhkakuvaskenaario, jonka avulla testattiin turvallisuushenkilöstön toimia, turvallisuussuunnitelman ennakoivia mahdollisiin ongelmatilanteisiin, muiden leiritoimijoiden reagoimista tilanteeseen ja kuinka viestintä toimii leiriorganisaation kesken. Tämän skenaarion kautta löytyneitä kehityskohtia käsitellään myöhemmin raportissa, samoin kuin myös muita skenaarioita ja niiden suunnitelmia.

1.1 Tapaustutkimus

Opinnäytetyön malli on Kananen (2013, 54) esittelemä case- eli tapaustutkimus, koska tapaustutkimuksissa kohteena on tämänhetkinen ilmiö. Ilmiö oli tässä opinnäytetyössä Viksu 2014 suurleiri ja sen toiminnan tarkastelu erilaisin tiedonhankintakeinoin. Tapaustutkimusta ei voida tehdä menneistä tapahtumista, vaikka teorioissa voidaankin viitata niistä tehtyihin dokumentteihin. Tapaustutkimuksessa on yksi tai useampi ilmiö, joista halutaan saada kokonaisvaltainen ymmärrys. (Kananen 2013, 54.) Opinnäytetyön käytännön osuus on suoritettu leirin aikana, jolloin tutkimus on toteutettu luonnollisessa kontekstissaan.

Opinnäytetyö ei ole kvalitatiivinen tutkimus, vaikka tapaus- ja kvalitatiivisen tutkimuksen erot ovatkin pienet. Opinnäytetyön tarkoituksena ei ole ratkaista tutkimuksen esiin nostattamaa ongelmaa yhdellä laadullisella tutkimismenetelmällä eikä tutkimuskohdetta ole pystytty rajaamaan selvästi. Nämä ovat kvalitatiivisen tutkimuksen tunnusmerkkejä. (Kananen 2013, 56.) Tapaustutkimuksessa ongelmat ovat yleensä monitahoisia ja vaativat useita erilaisia tiedonkeruumenetelmiä ja aineistojen analyysia. Opinnäytetyössä on pyritty ymmärtämään yhtä tapausta eli Viksu - leiriä kokonaisvaltaisesti. Koska kyseessä on yhden leirin toiminta, ei kaikkia sen toimintoja voida yleistää muihin leireihin, vaikka yhtäläisyyksiä varmasti löytyy. (Kananen 2013, 57.)

Kehittämistutkimuksessa pyritään löytämään johonkin asiantilaan muutos eli tilannetta halutaan kehittää parempaan. Tältä osin opinnäytetyö vastaa kehittämistutkimusta, sillä siinä pyritään kehitykseen. Opinnäytetyö on silti enemmän tapaustutkimus, sillä tekijä oli leiriorganisaation ulkopuolinen tarkkailija, eikä aktiivinen toimintaan osallistuja. (Kananen 2013, 57.) Tämän takia opinnäytetyö ei myöskään täytä toimintatutkimuksen edellytyksiä, sillä tekijä ei itse ole mukana toteuttamassa muutosta käytännössä, vaikka antaakin siihen kehitysehdotuksia. Muutoksen toteuttaa organisaatio itse. (Kananen 2013, 57.)

Tapaustutkimus on vaativa, sillä se vaatii useita tiedonkeruumenetelmiä. Lähes aina yksi menetelmä on teemahaastattelu, jotta ilmiötä voidaan ymmärtää paremmin. Tapaustutkimuksessa ei voida käyttää kvantitatiivisen tutkimuksen yksiselitteisiä tulkintoja, koska aineiston analyysisääntöjä ei ole. Aineista voidaan tulkita monella tavalla, joka joustavuuden kannalta

on etu, mutta se voi olla myös haitta totuutta etsiessä. Tapaustutkijan tulee löytää aineistosta ne osat, jotka muodostavat loogisen ja uskottavan selityksen ilmiölle. (Kananen 2013, 58.)

1.2 Toimintaympäristö

Opinnäytetyön toimintaympäristönä toimi Viksu 2014 suurleiri. Suurleiri järjestetään joka neljäs vuosi ja siihen osallistuu tuhansia palokuntanuoria ympäri maata, joten kyseessä on normaalia kesäleiriä suurempi tilaisuus, kuten osallistujamäärästä voi päätellä. Leiriorganisaatio oli tästä syystä myös suurempi ja järjestäytyneempi. Leiri järjestettiin monien tahojen yhteistyönä. Mukana oli mm. Suomen Pelastusalan keskusjärjestö (SPEK), Punainen Risti, Varsinais-Suomen Pelastuslaitos, Palokamu, NettiTieto, LähiTapiola, Cassidian ja Laurea AMK. Kyseessä oli 16. kerta, kun palokuntanuorten suurleiri järjestetään. (Viksu 2014.)

Viksu 2014 oli palokuntanuorten suurleiri, joka järjestettiin Kirjurinluodossa, Porin kaupungin vieressä, ajanjaksolla 29.6.-5.7.2014. Leirille oli ilmoittautunut 3200 osallistujaa kevään 2014 aikana ja siihen osallistui lopulta 2838 leiriläistä. Mukaan oli ilmoittautunut myös yli sata ulkomaalaista. Ulkomaalaisia osallistujia tuli Bulgariasta, Saksasta, Sveitsistä, Venäjältä, Espanjasta ja Ruotsista. (Viksu 2014.)

Viksu - leirin kotisivujen mukaan leiriin osallistui lapsia ja nuoria monesta ikäryhmästä ja leiriviikon aikana nuorille järjestettiin 25 tunnin mittaisia kurssikokonaisuuksia ikäluokittain. Leirialueella oli erillinen koulutusalue tätä varten. Leirillä oli tämän lisäksi vapaa-ajan ohjelmaa ja leirin muita peruspalveluita kuten ensiapupiste, leiripalokunta, järjestyksenvalvonta, myyntipisteitä ja kanttiini. Leirialuetta rakennettiin jo leiriä edeltävinä päivinä, sillä alueella ei ollut kuin yksi kiinteä rakennus. Tämän takia majoitus alueella tapahtui teltoissa tai asuntoautoissa. Leirijärjestelyissä oli tehty paljon yhteistyötä niin viranomaisten kuin yhteistyötahojenkin kanssa. (Viksu 2014.)

Leiriorganisaatio oli jaettu 12 eri toimialaan. Jokaisella toimialalla oli oma vastuhenkilönsä ja he kuuluivat kaikki leirin suunnittelusta vastaavaan leirityöryhmään. Leirityöryhmä toimi leirin johtajan ja varajohtajan alaisuudessa koko leirinsuunnittelu- ja toteutusprosessin ajan. Tämän lisäksi leirillä oli projektivastaava ja leirijohtaja. Leiriorganisaation toimialat on nähtävissä Taulukosta 1. (Gröndahl 2014, 8.)

Toimiala	Keskeiset tehtävät
Toimisto	Henkilöstöhallinta ja muut tukipalvelut
Tiedotus	Sisäinen ja ulkoinen tiedottaminen
Turva	Ensihoito, leiripalokunta ja järjestyksenvalvonta

Kansainväliset	Ulkomaalaisista leiriläisistä vastaaminen
Koulutus	Koulutusten järjestäminen
Ohjelma	Leirin vapaa-ajan ohjelma
Järjestelyt	kuljetuksista, liikenteenohjauksesta ja järjestäytymisestä vastaaminen
Ruokahuolto	Ruokailun järjestäminen
Tuotemyynti	Viksu- tuotteiden myynti
Huolto	Infrastruktuurin ylläpito

Taulukko 1: Leiriorganisaation toimialat ja keskeiset tehtävät

1.3 MACICO

MACICO - projektissa oli tarkoitus kehittää parempia systeemejä, työkaluja ja varusteita radiokommunikointiin maiden rajat ylittävässä yhteistyössä. Pitkällä tähtäimellä projekti pyrki tarkastelemaan Euroopan maiden järjestelmien yhteensopivuutta ja haasteita uusien teknisten järjestelmien käyttöönotossa. MACICO - projekti toteutettiin aikavälillä 12.2011-12.2014. (Kämppe ym. 2014, 10.) Tarkoituksena oli kehittää turvallisuuden, palvelun ja pelastustoiminnan tuotteita ja tietoa. Laurea AMK:n rooli MACICOn kommunikaatiosysteemin kehityksessä oli keskittyä hätätilannetoiminnan innovaatioihin ammatillisten toimintojen tuottamisessa. Opiskelijat ja asiakkaat voidaan nähdä projektin kautta yhteistyökumppaneina, jotka kehittivät tietoa ja tuotteita projektiin, sen sijaan, että olisivat olleet vain passiivisia oppijoita. (Kämppe ym. 2014, 11.)

Viksu 2014 suurleiri toimi MACICO - projektissa käytännön harjoituksena, jossa tarkasteltiin leiriorganisaation toimintaa kriisitilanteessa ja kuinka teknologiset apuvälineet tukivat käytännön toimia. Leirillä oli tarkoitus testata ja tutkia erilaisia kommunikaatoratkaisuja, joita MACICO - projektin yhteistyökumppanit olivat leirille toimittaneet. Aaltosen opinnäytetyössä tarkasteltiin enemmän projektissa käytettyjä TETRA (Terrestrial Trunked Radio) -radioita ja tietoverkkoa, koska tarkoituksena oli selvittää kuinka hyvin juuri tiedonvälitys radioilla toimii kriisitilanteessa. (Kämppe ym. 2014, 66-67.) Tämä opinnäytetyö ei käyttänyt TETRA -radioita skenaariossaan, vaan tarkasteli leirin yleistä turvallisuutta ja varautumista muihin kuin luonnon aiheuttamiin uhkakuviin. Tämän takia opinnäytetyön tuotokset ovat enemmän hyödyllisiä Viksun leiriorganisaatiolle kuin MACICO - projektille.

2 Teoriapohja

Tässä opinnäytetyössä on valittu kolme teoriaa toiminnan pohjaksi. Koska kyseessä oli tapaus-tutkimus, jonka tarkoituksena oli selvittää kokonaiskuva Viksu - leirin turvallisuudesta, oli auditointi tarkoituksenmukaista työssä. Vaikka auditointi ei vastannut täydellisesti leiriorganisaation toimintaa, toimi se hyvänä tutkimuspohjana tekijälle, kun hän arvioi leiritoimintaa.

Auditoinnin perusteilla tekijä pystyi soveltamaan jo aiemmin oppimaansa ja tarkastelemaan leiriorganisaatiota ja sen toimintaa kokonaisuutena. Auditoinnissa on tarkoituksena löytää turvallisuuspuutteita, joihin organisaatio itse puuttuu kehitystoimilla. Osa kehitysideoista voi tulla auditoijalta ja osa itse organisaatiolta.

Skenaario - teoria auttoi tekijää kehittämään uhkatilanteita leirille, jotta hän pystyi havainnoimaan leiriorganisaation toimintaa ei-rutiininomaisessa toiminnassa. Vaikka skenaarioteoriaa onkin käytetty enemmän liiketalouden puolella, pystyi sitä muokkaamaan tässä työssä käytännön toimintaan ja suunnitteluun. Skenaarioiden avulla on helppo luoda turvallisesti uhkakuvia, joiden avulla testata turvallisuusohjeistuksien jalkauttamista. Tekijällä itsellään on kokemusta teatterimaailmasta, jonka takia tämän teorian käyttöönotto oli toimivaa työn kannalta. Samalla tekijä pääsi käyttämään harrastusten kautta opittuja taitoja työelämän projekteissa.

Sosiaalisen manipuloinnin teoria on valittu mukaan opinnäytetyöhön toteutuneen skenaarion tueksi. Sosiaalinen manipulointi on alun perin tietotekniikan termi, mutta sitä ei ole rajattu vain sinne. Nykyään yhä useammat turvallisuusuhat ovat inhimillisten tekijöiden aiheuttamia, jonka takia manipuloinnin teoria ja ajatus tukevat opinnäytetyön toimintaa. Sosiaalinen manipulointi ei myöskään vaadi suuria määriä työkaluja, vaan kuka tahansa pystyy yrittämään sitä. Koska skenaariossa ei ollut tarkoitus murtautua kioskiin tai suorittaa ryöstöä, toimi manipulointi parempana ja turvallisena vaihtoehtona niin tekijälle itselleen kuin kohdehenkilöillekin.

2.1 Auditointi

Auditoinneilla tarkoitetaan yrityksen tai organisaation kokonaistoiminnan tai tietyn toimialan tarkkailua kolmannen tahon toimesta. Auditointi on riippumatonta ulkopuolista arviointia, jossa selvitetään, onko laadunvarmistusjärjestelmä tavoitteiden mukainen, tehokas ja tarkoitukseen sopiva. Auditoinnissa ei oteta kantaa tavoitteisiin tai toiminnan tuloksiin sinänsä, vaan arvioidaan niitä prosesseja, joita organisaatio hallitsee ja kehittää koulutuksen ja muun toiminnan laatua. (Helsingin yliopisto 2006.)

Yritysten turvallisuusauditoinnit ovat osa yrityksen katselmointijärjestelmää ja niiden tarkoitus on tarkistaa vastaako yrityksen käytännöt sille asetettuja vaatimuksia. Auditointeihin ei tule suhtautua muodollisuuksina eikä niitä pidä ajatella normaalina johdon katselmuksena. Auditoinnit suoritetaan yleensä ulkopuolisen kolmannen tahon toimesta viranomaisvaatimuksesta. (Kerko 2001, 41.)

Leiriolosuhteissa ei auditointia toteutettu näin tarkasti määrittelemällä kohteita eikä se ollut osa ennalta määrättyä katselmointijärjestelmää. Auditointien avulla pyrittiin löytämään toiminnan turvallisuuspuutteita ja kehityskohtia. Puutteet ja kehityskohtat löytyvät helpoiten ulkopuolisen kolmannen tahon tekeminä, koska hän ei ole osa organisaatiota eikä siten sidottu tarkastelemaan työtapoja rutiinin kautta. Viksu - leirin auditoinnissa tarkkailija tarkasteli erityisesti turvayksikön toimintaa, mutta myös muiden työntekijöiden toimintaa tietyissä tilanteissa ja arkirutiineissa. Ihannetilanne oli turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien mukainen toiminta, johon voitiin vertailla havaintojen perusteella tehtyä auditointia.

Leirillä tapahtunut auditointi ei ollut järjestelmällistä eikä sillä pyritty keräämään tarkkaa tietoa yksittäisistä tapahtumista, esimerkiksi käsien pesuista ruokamyrkytysten välttämiseksi. Auditoinneilla pyrittiin enemminkin saamaan kokonaiskuva leirin moninaisten toimialojen turvallisuudesta.

2.2 Skenaario

Skenaario sanana tulee alun perin teatterien ja elokuvien termistöstä, jolloin sillä on tarkoitettu yleensä ohjaajan käsikirjoituksen kappaletta, johon on ollut merkittynä vuorosanojen lisäksi kaikki tekniset lisäykset, kuten valaistus, lavasteet ja kohtausten rekvisiitat. Mannermaa (1999, 57) kuvailee skenaariota tulevaisuudentutkimuksessa ”loogisesti etenevänä tapahtumasarjana, jonka tarkoituksena on näyttää, miten mahdollinen, joko todennäköinen, tavoiteltava tai uhkaava tulevaisuudentila kehittyy askel askeleelta nykytilasta”. Skenaarioiden tulee siis olla mahdollisia tilanteita eikä epätodennäköisiä. (Mannermaa 1999, 57.)

Lindgren ja Bandhold (2009, 22) toteavat, ettei skenaario ole ennustus siitä, mitä tulee tapahtumaan, eikä myöskään visio siitä, mikä on toivottu tulevaisuus. Skenaarioiden tulisi olla vastauksia kysymyksiin ”mitä voi tapahtua?” tai ”mitä tapahtuisi jos...?”. Näin skenaario mahdollistaa riskikartoituksen käyttämisen organisaatiossa. (Lindgren & Bandhold 2009, 22.)

Mannermaa (1999, 58-59) kertoo, että skenaarioita voi jakaa kahteen pääkategoriaan, joissa eksploratiivisissa skenaarioissa tarkastellaan menneisyyden ja nykyisyyden toimintaa ja jatketaan niistä tulevaisuutta kohti. Normatiivisissa skenaarioissa edetään päinvastoin tulevaisuudesta nykyisyyteen, jolloin tavoite- tai uhkatilan synty pyritään kartoittamaan. Skenaarioita voidaan luokitella myös niiden laaja-alaisuuden mukaan monosektoraalisiin- tai multisektoraalisiin skenaarioihin, joista ensimmäiset keskittyvät yhteen tieteenalaan, organisaatioon tai alueelliseen ilmiöön, kun taas jälkimmäinen kattaa laaja-alaisesti useamman alueen. (Mannermaa 1999, 58-59.)

Tämän opinnäytetyön aikana suunnitellut skenaariot Viksu-leirille voidaan luokitella eksploraatiivisiin ja monosektoraalisiin skenaarioihin. Eksploraatiivisiin, koska skenaariot tarkastelevat nykyhetken toimintaa ja sitä, mitä tapahtuu tulevaisuudessa. Monosektoraalisiin, koska laajalaisesti skenaarioissa tarkastellaan vain Viksun leiriorganisaation toimintaa yhdellä leirillä. Leirin skenaariot eivät ole yrityksen tulevaisuustutkimusta, mutta niiden avulla pyritään kuvaamaan mahdollisia uhkakuvia suurleirillä. Skenaariotyöskentelyn tavoitteena on johtaa konkreettisiin päätöksiin ja lyhyen- tai keskipitkän aikavälin linjauksiin, jotta organisaatio menestyisi myös tulevaisuudessa (Mannermaa 1999, 65).

Mannermaan (1999, 66) mukaan skenaarioiden määrä on hyvä pitää kolmen ja viiden välillä, koska jos skenaarioita on liian vähän, tulee niiden tuloksista helposti yksiuolotteisia tulkintoja. Liian monen skenaarion hallinta on taas vaativaa ja tuloksia voi olla hankala tulkita. Skenaariot tulisikin kohdentaa niihin oleellisiin kysymyksiin, jotka organisaation kannalta ovat olennaisia. Näin skenaariotutkimuksella saadaan hyödyllistä tietoa tulevaisuuden toimintaa ajatellen. (Mannermaa 1999, 67.)

Skenaarioita tulisi luoda tarpeeseen vastauksina keskeisiin kysymyksiin, joita asiantuntijajoukko laatii yrityksen tai organisaation toiminnasta (Mannermaa 1999, 81). Skenaarioita voidaan käyttää suoraan kehitystyöskentelyyn ja ideoiden testaamiseen. Skenaariot haastavat jo olemassa olevia käytänteitä ja olettamuksia, erityisesti heillä, jotka työskentelevät organisaatiossa. Tämän takia skenaariot ovat hyvä muutos- ja oppimistyökalu organisaatioon. (Lindgren & Bandhold 2009, 26-27.)

Opinnäytetyön skenaarioita pohdittiin yhdessä leirin turvallisuuspäällikön kanssa, jota voidaan pitää leiriorganisaation asiantuntijana. Hänen ehdotuksestaan toteutettiin leirillä yksi skenaario, jonka koettiin tuovan vastaus leiriorganisaation yhteen olennaiseen aiheeseen, eli rahan käsittelyyn. Opinnäytetyön tekijä oli ulkopuolinen asiantuntija ja tarkkailija, joka toi ulkopuolisen näkökulman toimintatapoihin, kuten Lindgren ja Bandhold (2009, 34) kehottavat tekemään, jotta skenaariota ei rakenneta organisaation nykyisten käytänteiden näköiseksi. Opinnäytetyössä on esitelty muita skenaarioita, jotka eivät toteutuneet, koska työn oli tarkoitus testata useamman leiriorganisaation osa-alueen toimintaa odottamattomissa tilanteissa. Syyt skenaarioiden poisjäämiseen on kerrottu skenaarioiden yhteydessä.

2.3 Sosiaalinen manipulointi

”Social engineering” on tietoturvallisuudessa käytetty termi, joka voidaan kääntää sosiaalisesti manipuloinniksi, jonka tavoitteena on saada organisaation luottamuksellisia tietoja tekeytymällä tietoon oikeutetuksi henkilöksi ja saamalla tietoon oikeutettujen henkilöiden apua (TSK 2003). Manipuloinnilla voi olla yksi tai useampi kohde ja tietotekniikassa kohteena on

yleensä saada tietoon tietojärjestelmän salasana. Yleensä tekijä esittää kiireellisen ongelman löytänyttä viranomaista tai muuta työntekijää organisaation tai yrityksen omalle työntekijälle ja vaatii välittömiä toimia asian korjaamiseksi. Sosiaaliseen manipulointiin on monia erilaisia tapoja, mutta esimerkiksi henkilötietojen tiedustelu lailliselta vaikuttavan sähköpostin muodossa on yksi yleisimmistä tavoista. Sähköpostin liitetiedostoissa voi myös olla haittaohjelmia, jotka asennettuaan lähettävät tekijälle kohdehenkilön organisaation salassa pidettäviä tietoja. (TechTarget 2015.)

Sosiaalinen manipulointi on opinnäytetyön kohdalla irrotettu tietotekniikasta, sillä leiriolosuhteissa ei paljoa tietoteknisiä laitteita tarvita eikä leiriorganisaation tietojärjestelmissä olisi mitään niin rahan arvoista ulkopuoliselle taholle. Manipulaatio ei rajoitu vain tietokoneen kautta tapahtuvalle tietojen etsimiselle. Hyödyllistä tietoa pystyy löytämään myös laillisin keinoin esimerkiksi puhumalla auttavalle leiriorganisaation jäsenelle tai tutkimalla tapahtuman kotisivuja, joita käsittelem myöhemmin net scouting - tiedonhakuna. Ihmiset voivat hämmentyä ja hyväksyä tuntemattoman henkilön selitykset, jos hänellä on tarpeeksi vakuuttavalta kuulostavaa tietoa, kuten esimiehen nimi tai oikeanlaiset vaatteet päällään.

3 Empiirinen tutkimus

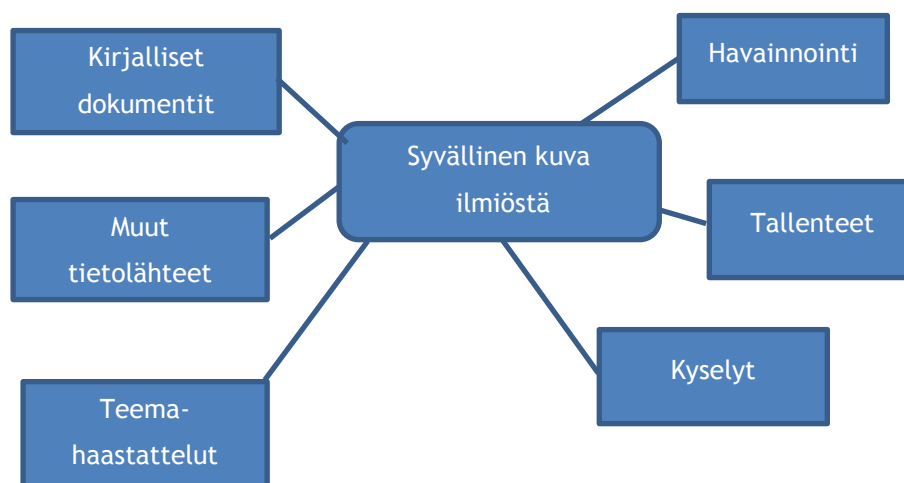
Tässä osiossa käydään läpi ennen Viksu 2014 - leiriä ja sen aikana tehtyä tiedonkeruuta ja suunnitelmia sekä leirin aikana suoritettuja käytännön toimia. Tähän kuuluu leiriorganisaation ohjeistusten läpikäyminen, leirialueen ja -toiminnan havainnointi ja ennen leiriä suunnitellut ja leirin aikana toteutuneet skenaariot. Tämän kappaleen tarkoituksena on havainnollistaa lukijalle opinnäytetyön kehitys ja perustella tehtyjä valintoja.

3.1 Tiedonkeruumenetelmät

Tapaustutkimuksissa on yksikkö, joka muodostaa tutkittavan ilmiön ja tämä ilmiö voi olla henkilö, yritys, kurssi tai tapahtuma. Tutkimuskohteen eli tapauksen ja tiedonkeruun välille on tehtävä selkeä ero. Opinnäytetyössä kohteena on itse Viksu - leiri ja leiriorganisaatio, ja tiedonkeruu on suoritettu osittain leiriorganisaation jäseniltä saaduilla tiedoilla, koska tutkittava asia koski heitä. (Kananen 2013, 75.) Tapaustutkimuksessa tietoa kerätään eri lähteistä, jotta ymmärretään ilmiö syvällisesti ja saadaan sitä kautta vastaus tutkimuskysymykseen. Kuviossa 1 näkyy tapaustutkimuksen tiedonkeruumenetelmiä. Koska aineisto on hajanainen, tulee tiedonkeruusta tärkeä osuus tapaustutkimusta ja siten kyseessä olevan ilmiön syvällisempää ymmärtämistä. (Kananen 2013, 77.)

Opinnäytetyössä tiedonkeruumenetelminä on käytetty dokumenttianalyysia, net scoutingia, havainnointia ja haastatteluita. Näistä menetelmistä dokumenttianalyysi ja net scouting suo-

ritettiin ennen leiriä, sillä tiedot näistä oli jaettu jo hyvissä ajoin leirin osallistujille ja työntekijöille. Havainnointi suoritettiin leirin aikana ja haastattelujen antamat lisäinformaatiot tukivat havaintojen pohjalta tehtyjä johtopäätelmiä.

Kuvio 1: Tapaustutkimuksen tiedonkeruumenetelmiä (Kananen 2013, 121)

3.1.1 Dokumenttianalyysi

Opinnäytetyössä on tutustuttu Viksun leiriohjaajan tuottamiin kirjallisiin dokumentteihin ja näitä on käytetty apuna teoreettisen nykytilanteen arvioinnissa. Leiridokumentteja ovat turva- ja pelastussuunnitelma, kriisiviestinnän ohjeistus sekä leiriläisen leiriaapinen, sillä näiden kaikkien dokumenttien tarkoituksena on ohjeistaa leirin toimintatapoja sekä leirin työntekijöille että leiriläisille. Dokumentteja ei analysoida kohta kohdalta vaan niistä annetaan selkeät yleistykset aiheista, jotka koskevat rajapinnaltaan tätä opinnäytetyötä.

Viksuleirin 2014 turvallisuus- ja pelastussuunnitelma (Gröndahl 2014, 6) oli leirin turvallisuuspäällikön laatima ohjeistus, jonka tavoitteena oli ennaltaehkäistä tunnistetut vaaratilanteet ja toimia tehokkaasti suunnitelmallisesti mahdollisen vaaratilanteen sattuessa. Tarkoituksena oli myös listata ennustettavissa olevat todelliset uhat ja kiinnittää näin osallistujien huomio niiden torjumiseen ennakolta. Toimialojen päälliköt vastasivat omien alojensa turvallisuudesta. (Gröndahl 2014, 6.) Suunnitelma on laaja ja kattava ja siinä käydään läpi mahdolliset uhat, uhkien riskikartoitukset ja toimenpiteet riskien vähentämiseksi sekä eri toimialojen resurssit leirin aikana.

Leirin turvayksikköön luettiin mukaan leirin ensihoito, palokunta ja järjestyksenvalvonta. Kaikkiaan turvayksikköön kuului yhteensä 120 henkilöä. Turvallisuuden kaikki osa-alueet päivystivät koko leirin ajan. Järjestyksenvalvonta päivysti myös leirin pystytyksen ja purkamisen

aikana. Leirin aikana tapahtuneet hätätilanteet tuli ilmoittaa hätäkeskukseen yleisen hätänumeron kautta ja sen lisäksi piti käyttää leirin omia sisäisiä viestiyhteyksiä, jotta tarvittavat toimialat olisivat tietoisia hätätilanteesta ja pystyisivät reagoimaan siihen. (Gröndahl 2014, 16.)

Järjestyksenvalvonnan tärkeimmät tehtävät oli taata leiriläisten turvallisuus sekä varmistaa leirin toiminnan sujuvuus ja järjestyksen säilyminen toimialueellaan. Järjestyksenvalvojat eivät kantaneet mukanaan voimankäyttövälineitä, vaikka ulkoisen väkivallan uhka koettiin suurimmaksi riskiksi järjestyksenvalvojille. Mahdollisia kiinniottotilanteita varten oli mahdollista ottaa mukaan käsiraudat oman turvallisuuden takaamiseksi. Järjestyksenvalvoja kehoitettiin välttämään ylenmääräistä huutamista ja käskyttämistä, koska Viksu - leirin osallistujat ovat enimmäkseen lapsia ja nuoria. (Gröndahl 2014, 23-28.)

Turvallisuussuunnitelmassa oli määritelty myynti- ja turvallisuuspäällikön toimesta kassavarojen ja myyntiartikkelien anastamistarkoituksessa tapahtuva väkivaltainen tai uhkaava toiminta vaaratilanteeksi henkilöstölle ja mahdollisesti myös asiakkaille. Tämän takia oli laadittu erillinen suunnitelma kassavarojen toimittamisesta pankkiin ja laskentakeskukseen, mutta tätä ei turvallisuussyistä liitetty suunnitelman osaksi, vaan tämä erillinen suunnitelma oli vain turvallisuuspäällikön ja tuotemyynnin päällikön hallussa. (Gröndahl 2014, 39.) Muita erillisiä turvallisuussuunnitelmia ja ohjeistuksia oli laadittu mm. kiipeily- ja koulutusalueille sekä myyntipisteille (Gröndahl 2014, 40-42). Näihin suunnitelmiin tuli kaikkien työntekijöiden tutustua ainakin oman toimialueensa osalta ennen leiriä. Viimeistään leirin ensimmäisenä päivänä tuli kaikkein olla perehtynyt leirin yleisiin ohjeisiin ja pelastus- ja turvallisuussuunnitelmaan. Perehdytyksestä vastasivat toimialojen johtajat ja esimiestehtävissä toimivat. (Gröndahl 2014, 43.)

Kriisiviestintäsuunnitelma (Lehto & Holmberg-Lehto 2014) oli leirin tiedostuspäällikön ja apulaistietopäällikön laatima suunnitelma, joka jaettiin toimialojen vastaaville, päivystyspisteille, kulunvalvontapisteille, lääkinnälle ja infopisteille. Suunnitelmassa käytiin lyhyesti läpi, mitkä olivat kriisiviestinnän tavoitteet, milloin kriisiviestintää tarvittiin ja miten toimia hätätilanteessa. Leirinjohtajaa oli tiedotettava välittömästi useimmissa tapauksissa ja jos häntä ei saanut kiinni, oli varalta kolme muuta leiriorganisaation johtoryhmän henkilöä. Suunnitelmasta kävi ilmi kriisitoimintaryhmä, jonka tehtävänä oli mahdollisessa kriisitilanteessa päättää, mitä tilanteesta kerrotaan ja kuinka laajasti sekä kenelle. (Lehto & Holmberg-Lehto 2014, 3-4.) Suunnitelmassa käytiin läpi erilaisia uhkatilanteita ja kuinka niistä tulee tiedottaa viranomaisille, leiriläisille, leiriläisten omaisille ja medialle. Sekä leiriorganisaation että viranomaisien, Porin kaupungin virastojen, pelastusliittojen ja medioiden yhteystiedot löytyivät suunnitelmasta, jotta ne olisivat uhkatilanteessa helposti löydettävissä. Suunnitelman lopussa

oli kaksi mahdollista kriisiviestintäsuunnitelman mallia, joissa oli lyhyt tapahtumakuvaus ja tämän jälkeen tapahtuvat toimenpiteet. (Lehto & Holmberg-Lehto 2014, 5-11.)

Leiriaapinen (Viksu leiriorganisaatio 2014) oli lyhyt ohjelma- ja ohjeistuslehtinen leiriläisille, jossa oli samat tiedot sekä suomen että ruotsin kielellä. Osa leirin turvallisuus- ja pelastussuunnitelman tiedoista löytyi lyhennettyinä versioina leiriaapisesta. Leiriaapisesta löytyivät lyhyet ohjeistukset löytötavaroista, leirialueelta poistumisesta vain ohjaajan seurassa, ruoka-huollosta ja leirin tarjoamista vapaa-ajan vaihtoehdoista. Tärkeimmät kohdat turvallisuuden näkökulmasta olivat järjestyksenvalvonnan tiedote-kohta, leirin tärkeät puhelinnumerot, leirilääkärin ohjeistus sekä leirisäännöt. (Viksu leiriorganisaatio 2014, 6-14.) Järjestyksenvalvonnan tiedotukset (Viksu leiriorganisaatio 2014, 9) olivat enemmän leiriläisten ohjaajille, koska niissä käsiteltiin telttojen turvavälejä, kaasupullojen säilytystä, palovaroittimia teltassa ynnä muita ohjeita turvalliseen leirielämään. Viksun leirisäännöt (Viksu leiriorganisaatio 2014, 12-13) olivat selvästi nuoremmille leiriläisille tarkoitettuja ja kattoivat 16 ohjeella leirin eri turvallisuusasiat sekä muistuttivat yleisestä käyttäytymisestä leirin aikana. Leirilääkärin ohjeistus (Viksu leiriorganisaatio 2014, 14) käsitteli leirin ensiavun tunnistamista ja avun saamista mihin kellonaikaan hyvänsä, sekä yleisiä ohjeita esim. nestehukan ja auringonpistoksen välttämiseksi. Leiriaapisen lopussa oli myös leirialueen kartta, johon oli merkitty kaikki leirin tärkeät alueet graafisesti selkeämmin kuin leirijohdon leirialueen karttaan. (Viksu leiriorganisaatio 2014, 18-19.) Leiriaapisen leirikartan voi nähdä Kuvassa 1.

Kuva 1: Leiriaapisen leirialuekartta

3.1.2 Net scouting

Moritzin (2005, 194) mukaan tiedon hakeminen yrityksestä internetin kautta on hyvin arkipäiväistä ja yleensä se on ensimmäinen tiedonhankinnan vaihtoehto niin yksityishenkilöille kuin yrityksille. Net scouting on termi jota käytetään järjestelmällisestä tiedon hakemisesta internetin avulla. Se ei rajoitu vain jo olemassa olevaan tietoon yrityksestä, vaan sillä viitataan myös tiedon etsimiseen mm. alaan vaikuttavista trendeistä, ongelmanratkaisuja ja markkinatietoutta. Net scoutingin tarkoituksena on saada sekä mahdollisimman kattava tietopohjaperusta yrityksen jo olemassa olevista ratkaisuksista ja ongelmista että löytää uusia innovaatioita tutkimalla kilpailijoita ja markkinoita. (Moritz 2005, 194.)

Viksu 2014 - leirin osalta net scouting oli mahdollista leirin omien kotisivujen kautta. Kotisivuilta näki, mitä tietoja leiriläiset saivat ennen leirille tuloa ja mitä ulkopuolinen taho voisi myös saada haltuunsa. Leirin kotisivuilta löytyi leirin turvallisuusohjeistus, alueen kartta leiriaapisen sivuilta sekä jokaisen toimialan esimiehen nimi ja vastuualue. Ulkopuolinen tunkeutuja voi siis harrastaa eräänlaista net scoutingia leiristä jo ennen alueelle tulemistaan. Näillä tiedoilla hän voi suunnitella toimiaan etukäteen ja varautua esimerkiksi järjestyksenvalvojien toimintaan.

Opinnäytetyön tekijä käytti toteutuneessa skenaariossa vain tietoja, jotka hän oli saanut leirin kotisivuilta tai havainnoinnin avulla. Net scoutingilla saatuja tietoja käytettiin sosiaalisen manipuloinnin tavalla, jotta tekijä olisi saanut haltuunsa hänelle kuulumatonta arvotavaraa.

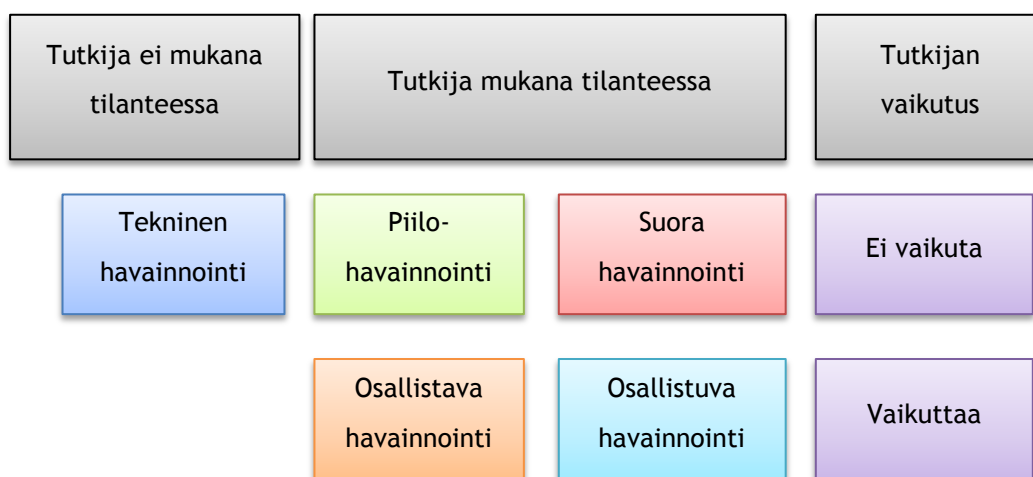
3.1.3 Havainnointi

Haastatteluiden ja kyselyjen avulla saadaan tietää henkilöiden ajatukset, tuntemukset ja uskomukset ilmiöstä. Niiden avulla saadaan selville, mitä tutkittavat havaitsevat ympäristöstään, mutta ne eivät kerro todellisia tapahtumia. Havainnoinnin avulla tutkija näkee toimivatko ihmiset niin kuin sanovat toimivansa, mutta havainnointi ei ole pelkkää näkemistä, vaan tieteellistä tarkkailua, jolle voidaan asettaa vaatimuksia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 212.)

Havainnointi on aina valikoivaa ja se voi olla myönteistä tai kielteistä tutkimuksen kannalta. Myönteisessä valikoinnissa tuomme esille uusia havaintoja tutkimuksen olennaisista asioista, kun taas kielteisessä havainnoinnissa tarkastelemme vain tuttuja asioita, jolloin havainnon tulkinnat vastaavat oletuksiamme. (Vilka 2006, 13.) Tämän takia leiriturvallisuuden nykytilaa oli hyvä suorittaa ulkopuolisen tarkkailijan toimesta, jolla ei ole syytä olla myönteinen tai kielteinen oletuksissaan.

Hirsjärvi ym. (2009, 214-215) jakavat havainnoin kahteen lajiin, joista ensimmäinen eli systemaattinen havainnointi tapahtuu yleensä tarkkaan rajatuissa tiloissa tai luonnollisissa tilanteissa. Systemaattinen havainnointi edellyttää tarkkaa havaintojen jäsentelyä ja havainnoija on ulkopuolinen toimija. Osallistuva havainnointi on toinen havainnoinnin laji, jossa havainnoija on ryhmän toimintaan osallistuva ja havainnot syntyvät luonnollisesti tilanteissa. Osallistumisen aste voi vaihdella täydellisen osallistujan ja osallistuvan havainnoijan välillä. (Hirsjärvi ym. 2009, 216-217.)

Täydellinen osallistuminen aiheuttaa ongelmia, koska tutkija on täydellisesti ryhmän jäsen, jolloin hänellä on käytännössä ristiriita luonnollisen ja aidon toiminnan sekä tieteellisen tutkimuksen välillä. Osallistuva havainnoija on osana ryhmän toimintaa, mutta ryhmälle on tehty selkeäksi, että havainnoija on ryhmässä tekemässä havaintoja. Havainnointi voi keskittyä yksittäisiin kohteisiin tai keskittyä kokonaisvaltaisen kuvan saamiseen. (Hirsjärvi ym. 2009, 216-217.)

Kuvio 2: Havainnoinnin asteet (Kananen 2013, 88)

Kananen (2013, 88) jakaa havainnoinnin asteisiin, jotka ovat nähtävissä kuviossa 2. Suorassa havainnoinnissa tutkija seuraa ilmiötä näkyvästi paikan päällä, kun taas piilohavainnoinnissa tutkittavat eivät ole tietoisia havainnoinnista. Osallistuvassa havainnoinnissa tutkija pääsääntöisesti osallistuu toimintaan, vaikka joskus pelkkä läsnäolo katsotaan osallistumiseksi. Ulkopuoliselta tutkijalta kestää aikaa päästä havainnoimaan tutkimuskohteen rutiinia ja minimoimaan omaa reaktiivisuuttaan eli vaikutusta tutkimustuloksiin. (Kananen 2013, 89-90.)

Kananen (2013, 88) suosittelee havainnointia käytettäväksi silloin, kun muilla keinoilla ei saada tietoa tai saatu tieto ei ole luotettavaa tai tarkkaa. Muiden toiminnan kuvaileminen voi olla hankalaa kolmannelle taholle. Havainnoinnilla saadaan monipuolista ja autenttista tietoa, mutta ilmiön tulee olla havainnoitavissa, sillä esimerkiksi ihmisten ajattelua ei voi havainnoida. (Kananen 2013, 88-89.)

Tässä työssä havainnointi suoritettiin pääasiallisesti systemaattisesti. Tekijä oli ulkopuolinen tarkkailija, joka ei osallistunut leirin toimintaan, vaan toimi ainoastaan suorana havainnoitsijana leirin rutiineja tarkkaillaan. Havainnointi ei kuitenkaan ollut piilohavainnointia, sillä leiriorganisaatio oli tietoinen tekijän paikalla olost ja tehtävästä. Tämä antoi tekijälle mahdollisuuden tarkkailla rauhasa leirin toimintaa minä tahansa vuorokauden aikana eikä rajoittanut häntä esimerkiksi leirin työtehtäviin, jos hän olisi ollut yksi leirin työntekijöistä. Havainnointi suoritettiin silmämääräisellä tarkkailulla leirin aikana.

Kananen (2013, 90) kertoo, että strukturoimattomassa havainnoinnissa ei ole listaa havaittavissa asioista, vaan havainnoitsija merkitsee ylös mahdollisimman paljon ilmiöön liittyviä havaintoja. Tallenteet kuten videot, äänitteet ja valokuvat ovat mahdollisia tapaustutkimuksen aineistoja. Näiden etuna on autenttisuus eli tapahtumaan voidaan aina palata uudelleen. Tal-

lenteet eivät ole suodattuneet kenenkään tulkinnan läpi. (Kananen 2013, 87.) Tässä opinnäytetyössä on käytetty valokuvia leiriolosuhteista, sillä kuvien avulla lukija ymmärtää paremmin havaitut tilanteet ja ongelmat. Havainnoissa on käytetty strukturoimatonta havainnointilistauksia, sillä tekijä ei voinut tietää ennalta täysin tarkkaan, mitä hän haluaa tarkkailla tai mihin keskittää huomionsa. Tämän takia oli yksinkertaisempaa merkitä ylös mahdollisimman paljon havaintoja ja kerätä sitä kautta materiaalia leirin kokonaiskuvasta.

3.1.4 Haastattelut

Hirsjärven ym. (2009, 204) mukaan haastattelu on tiedonkeruumenetelmänä ainutlaatuinen, koska siinä ollaan suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa, josta voi olla sekä etuja että haittoja aineiston keruussa. Tiedonhankintamenetelmän tulee aina olla perusteltu kyseessä olevaan ongelmaan. Haastattelu on yksi kvalitatiivisen tutkimuksen päämenetelmä ja sen joustavuus on haastattelun suurimpia etuja. Kysymysaiheiden järjestystä on mahdollista vaihtaa, vastauksia voi tulkita enemmän kuin normaalissa valintakysymyksissä ja haastattelutilanne on muutenkin elävämpi. (Hirsjärvi ym. 2009, 205.)

Haastattelu valitaan tiedonkeruumenetelmäksi usein sen takia, että haastateltava ihminen halutaan nähdä tutkimustilanteessa subjektina, joka luo merkityksiä tutkimukselle ja on siinä aktiivinen osapuoli. Tutkija ei tiedä etukäteen vastausten suuntaa ja saa näin laajan ja monitahoisemman näkemyksen tutkimusongelmasta laajemman kontekstin yhteydessä. Haastatteluiden avulla tutkija selventää vastauksia ja syventää käsitystään saatavilla olevista tiedoista. (Hirsjärvi ym. 2009, 205.)

Ongelmiksi haastatteluissa koetaan haastateltavien mahdollinen halu näyttäytyä sosiaalisesti hyväksytyissä normeissa eli ns. ”hyvänä kansalaisena”, jolloin haastateltava välttää tietyistä negatiivisista aiheista puhumista. Haastattelut vievät myös aikaa ja haastateltavan tulisi olla asiaan valmistautunut sekä kyettävä tulkitsemaan tilannetta haastateltavan kulttuurin mukaan eikä liioitella tulosten yleistettävyyttä. Itse haastattelutilanne voi muokata sekä haastattelijan että haastateltavan käytöstä ja siten vastauksia. (Hirsjärvi ym. 2009, 206-207.)

Hirsjärven ym. (2009, 208) mukaan haastattelun tarkoituksena on aina saada tietoa tutkimusaiheesta, jolloin puhutaan tutkimushaastattelusta ja haastattelija ohjaa haastattelun kulkua. Tutkimushaastattelumalleja on kolme, joista strukturoitu haastattelu on lomaketta apuna käyttävä malli. Strukturoidussa haastattelussa kysymysten asettelu ja järjestys on täysin määrätty ja itse haastattelu on helppo toteuttaa lomakkeen laadinnan jälkeen. (Hirsjärvi ym. 2009, 208.) Avoimella haastattelulla ei ole selkeää suuntaa haastattelun alussa ja aihe voi jopa vaihtua haastattelun aikana. Teemahaastattelu on lomake- ja avoimen haastattelun välimuoto, jossa haastattelun aihepiiri eli teema on tiedossa, mutta kysymysten tarkka muoto

tai järjestys voi vaihdella haastateltavan mukaan. (Hirsjärvi ym. 2009, 208.) Kananen (2013, 93) kertoo teemahaastattelun olevan tapaustutkimuksissa yksi käytetyimmistä tiedonhankintakeinoista.

Teema on Kananen (2013, 93) kertomana laaja-alainen asiakokonaisuus, joka eroaa kysymyksen tarkasta määrittelystä jonkin ilmiön yksityiskohtaan. Teemahaastattelun kysymysten tulisi aiheiltaan olla laajamittaisia, joihin ei voi vastata lyhyesti, ja vastaukset mahdollisesti synnyttäisivät uusia keskustelun aiheita. Tästä syystä teemahaastattelun pitää tapahtua kasvokkain haastattelijan ja haastateltavan välillä. Haastatteluna ei toimi mekaaninen sähköpostin kautta lähetetty kysymyspatteri tai kysymysten lukkoon lyöminen ennen haastattelutilannetta. (Kananen 2013, 93-94.)

Haastattelut voi suorittaa yksilö- tai ryhmähaastatteluina, mutta Kananen (2013, 94) kertoo ryhmähaastatteluiden haasteiden olevan suuremmat, sillä haastattelijan tulisi huomioida kaikkien vastaajien mielipiteet ja ajatukset tasapuolisesti. Yksilöhaastatteluissa tieto on tarkempaa ja luotettavampaa, koska yksilöllä ei ole ryhmäpainetta ympärillään vaikuttamassa vastauksiin, vaikka Hirsjärven ym. (2009, 211) ryhmällä voi olla myös positiivinen vaikutus haastatteluun. Haastateltaviksi tulee valita ne henkilöt, joihin ilmiö liittyy tai jotka tietävät eniten ilmiöstä. (Kananen 2013, 94.)

Haastateltavien määrää ei aina voida määrittellä etukäteen, sillä haastateltavien lukumäärän ratkaisevat tutkimusongelma ja aiemmista haastatteluista saatu aineiston määrä. Laadullisessa tutkimuksessa on käytetty haastateltavien määränä 12-15 haastateltavaa. Joissakin tapauksissa ilmiö on niin pieni, että kaikki asianomaiset voidaan haastatella, kun muissa tilanteissa ilmiö on niin suuri, että haastateltavia kerätään, kunnes vastaukset alkavat toistamaan eli saturoimaan itseään. (Kananen 2013, 95.)

Opinnäytetyötä varten haastateltiin kymmentä henkilöä, jotka olivat oman toimialansa vastaavia tai vuoro esimiehiä. Näin haastattelijalla sai kokonaisvaltaisen kuvan leiriorganisaation toiminnasta ja Viksu -leiristä ilmiönä. Haastateltavien toimialat ja leirinimikkeet ovat Taulukossa 2. Haastateltavien nimiä ei ole julkaistu, sillä sen ei koettu hyödyttävän itse työtä. Haastattelut suoritettiin puolistrukturoituna teemahaastatteluina, eli joitakin kysymyksiä oli mietitty etukäteen haastateltavan aseman mukaan, mutta teemoina oli Viksu -leirin toiminta ja toimialojen yhteistyö. Järjestyksenvalvonnan vuoro esimiehistä haastateltiin kolmea, sillä heidän työnsä oli valvoa oman ryhmänsä kanssa koko leirin turvallisuutta niin päivällä kuin yöllä, jolloin heillä oli erilainen näkökulma leirin toimintaan kuin muilla osa-alueen vastaavilla. Muista toimialoista ei haastateltu vuorovastaavia, sillä haastateltava koki, että toimialojen vastaavat osasivat vastata tarpeeksi tehokkaasti kysymyksiin.

Turvallisuus	Palokunta	Ensihoito	Tiedotus	Myynti
Turvallisuuspäällikkö	Palokuntapäällikkö	Johtava leirilääkäri	Tieodotuspäällikkö	Myyntipäällikkö
Varaturvallisuspäällikkö / järjestyksenvalvonnan esimies		Lääkintämestari		
Vuoro esimies 1				
Vuoro esimies 2				
Vuoro esimies 3				

Taulukko 2: Haastatellut toimialoittain

Suoritetut haastattelut on tallennettu digitaalisesti. Koska haastatteluiden tarkoituksena oli kerätä tietoa laaja-alaisesti leiriorganisaation toiminnasta, jotta haastattelijan tieto syvenisi, ei haastatteluita litteroitu sanatarkasti. Litterointityylinä on käytetty Kanasen (2013, 100) kertomista vaihtoehtoista propositiotason litterointia, jossa ylös on kirjattu ainoastaan haastattelun sanoma tai havaintojen ydinsisältö (Liite 1).

3.2 Leirin havainnointi

Seuraavat havainnot on suoritettu tutkimuspäiväkirjaa (Kananen 2013, 92) havainnointityökätluna käyttäen. Tekijä seurasi leiriorganisaation ja leiriläisten rutiineja useamman päivän aikana ja kirjoitti havainnot ylös. Havainnot on kirjoitettu auki aluekohdittain, sillä päiväkohtaisen havainnoinnin käyttäminen ei olisi ollut selkeää kokonaiskuvan kannalta. Näitä havainnointeja on havainnollistettu leirin aikana otetuilla valokuvilla, jotta lukijalla olisi selkeämpi käsitys käsitellyistä kehitysehdotuksista ja kokonaisvaltaisesti Viksu 2014 - leirialueesta.

3.2.1 Rannekkeet

Leirialueen pääportilla kysyttiin järjestyksenvalvojien toimesta sisään pyrkijöiltä leirirannekkeet. Rannekkeet oli annettu leirille osallistujille heidän saapuessaan alueelle ensimmäisen kerran. Alaikäiset saivat keltaiset ja aikuiset siniset rannekkeet. Rannekkeet olivat joustavaa kumia ja niissä luki mustalla tekstillä ”VIKSU - palokuntanuortenleiri 29.6.-5.7.2014 Pori”. Rannekkeen tarkoituksena oli tarjota henkilökunnalle ja erityisesti järjestyksenvalvojille mahdollisuus selvästi nähdä, kuka kuului leirin osallistujiin. Ranneke on nähtävissä kuvassa 2.

Kuva 2: Viksu - ranneke

Rannekkeen väärentäminen olisi värin kannalta voinut onnistua, sillä mikä tahansa keltainen tai vaalean sininen nauha olisi kauempaa katsottuna näyttänyt oikealta. Lähempi tarkastelu olisi paljastanut rannekkeen materiaalin eroavaisuuden ja tekstin puutoksen tai sen vajavaisuuden. Rannekkeen väärentäminen ei olisi helpoin tapa päästä alueelle ja se vaatisi ensin leirialueen tarkkailua, jotta näkisi minkä väriset rannekkeet olisivat käytössä. Itse tekstiä ei kiikareiden tai kameran avulla erottaisi.

Järjestyksenvalvojat kysyivät rannekkeita hyvin harvoin leirialueen sisällä. Järjestyksenvalvojan vuoro esimies kertoi haastattelussa, että alueella suoritettiin pistotarkastuksia. Erityisesti heille, jotka eivät näyttäneet kuuluvan leirille. Tarkkailija ei itse nähnyt tai joutunut yhtenkään pistotarkastuksen kohteeksi. Leirille kuulumattomuutta on hankala nähdä paljailla silmillä, sillä vaatetus ei ole yhtenäinen kellään leiriläisellä tai työntekijällä. Työssä olevilla järjestyksenvalvojilla on huomioliivit ja kanttiini- tai kioskityöntekijöillä esiliinat ja muilla työntekijöillä Viksun oranssit paidat. Mutta paidatkaan eivät olleet kaikilla työntekijöillä päällä. Leiriläisten asusteet olivat normaalia vapaa-ajan varustusta tai palokunnan virallista pukua. Ulkonäön perusteella tehdyt pistotarkastukset eivät siis paljasta alueen ulkopuolisia tunkeutujia elleivät he ole selkeästi erottuvia esimerkiksi jo muun häiritsevän käyttäytymisensä puolesta.

Esimerkkinä kaksi kohdehenkilöä meni leiritoimiston konteille pyytämään tulostusmahdollisuutta. Työntekijät eivät tunteneet henkilöitä etukäteen, mutta ohjasivat suoraan toiselle kontille, jossa oli tulostin ja muita koneita. Rannekkeita ei pyydetty näyttämään, sillä asianmukainen syy tulostukselle riitti. Toisella kontilla ollut henkilö vilkaisi kerran kohdehenkilöitä ja osoitti tulostimen kysymättä ranneketta tai mitään muutakaan. Työntekijä kääntyi tämän jälkeen ympäri ja laittoi korvakuulokkeet korvilleen. Hänelle tuntemattomat kohdehenkilöt

olisivat helposti voineet viedä kaksi kontin pöydällä olevaa kannettavaa tietokonetta ja työntekijä ei olisi huomannut mitään.

3.2.2 Alueturvallisuus

Leirialueelle pääsy muualta kuin porteista oli tietyissä paikoissa haasteellista, mutta ei mahdollonta, ja leirialueen yksi sivusta oli hyvin avoin ulkopuolisille tunkeutujille. Vaikka järjestyksenvalvojat kiersivät aluetta sekä pyöräpartioissa että kävellen, ei se näkynyt ulkopuolelle muuta kuin illan/yön hiljaisempien tuntien aikana. Tarkkailija lähestyi leirialuetta eri päivinä eri puolilta. Porttien läheisyydessä järjestyksenvalvojat olivat tarkkaavaisia ja sekä aidat että joki rajoittivat liikkumista tietyissä paikoissa ja olisivat hankaloittaneet tunkeutumista. Mutta alueen parkkipaikka-alue oli hyvin avoin ja valvomaton, ja sen kautta koulutusalueelle pääsy oli helppoa. Vieressä olevalla autotiellä oli jatkuvasti liikennettä, joten ulkopuolinen tunkeutuja voisi pysäköidä auton tien reunaan ja kerätä varastettua omaisuutta siihen. Auton lähdettyä liikkeelle olisi sitä hyvin hankala pysäyttää, sillä alueelta pääsee nopeasti kaupunkiin ja sen jälkeen mahdollisia pakoreittejä on useita.

Leirijohdon käyttämä leirialueen kartta näkyy kuvassa 3. Vasemmalla ovat koulutusalueet sekä parkkipaikka, keskellä on punaisella värillä merkitty telttä-alue, telttä-alueen alapuolella on pääportti sekä leirilääkintä, ja leiripalokunta ja toimistokontit. Kuvan oikeassa yläreunassa on toinen portti, joka sijaitsi sillan vieressä. Joki on kuvan ylälaidan myötäinen. Parkkipaikkaa ei rajannut minkäänlainen aita, mutta asuntoauto-alueen vieressä aivan kuvan oikeassa laidassa oli pystytetty verkkoaita. Ainoa pysyvä aita leirialueella oli Kirjurinluodontien reunustalla kuvan oikeasta alalaidasta pääportille asti. Aidassa oli kaksi porttia, joista toinen oli kiinni koko ajan ja toisesta tuotiin tarvikkeita leirialueelle. Välillä rahtiportti jäi pitkäksi aikaa auki eikä sinne järjestetty vartiointia.

Kuva 4: Auki oleva rahtiportti

Toisen portin luona, joka sijaitsi sillan lähellä, oli verkkoaita solmittu vahvasti kiinni siltaan (kuva 5.). Tätä aitaa ei olisi ollut helppo liikuttaa tai hajottaa ilman työkaluja. Portilta näkyi sillalle ja järjestyksenvalvoja istui tuolilla portin vieressä, mutta ei katsonut koko aikaa sillan suuntaan. Alueelle hyppääminen olisi onnistunut, mutta pudotusta oli n. 1,5 metriä alaspäin viettävälle nurmikolle. Sisäänpääsy siis onnistuisi, mutta samaa reittiä takaisin tuleminen minkään raskaamman kantamuksen kanssa ei olisi mahdollista. Siltaa pitkin liikkui myös päiväsaikaan jatkuvasti ihmisiä, joten huomaamattomasti ei leirialueelle olisi päässyt. Hypätessä olisi myös mahdollista loukata itsensä, joten tämä kohta ei ollut oletettavin paikka josta ulkopuolinen olisi tullut leirialueelle.

Kuva 5: Siltaan sidottu verkkoaita

Sillan vieressä olevalta jokirannalta ei ole pääsyä leirialueelle. Se olisi epätodennäköistä, koska vaatisi tunkeutujalta veneen ja jokirannan kasvusto oli hyvin tiheää eikä hyviä liikkeellelähtö- tai rantautumiskohtia ollut. Veneen huomaisi hyvin nopeasti kuka tahansa leiriläinen leirialueelle.

Asuntoautoalueen vieressä oli verkkoaita ja verkkoaidan edessä alueen ulkopuolella jo paikalla olleet puutukkiesteet, joiden korkeus oli n. 40-50 cm. Tukeista olisi saanut hyvän tuen, jos olisi halunnut kiivetä aidan yli eikä aidan toisessa päässä - portista katsottuna - ollut minkäänlaista vartiointia. Asuntoautoalueella oli jonkin verran ihmisiä, mutta ei jatkuvasti, joten sisälle pääseminen olisi ollut mahdollista. Enemmän haittaa olisi tullut ulkopuolisista kävelytiellä kulkijoista, jotka olisivat nähneet yritykset päästä leirialueelle. Aitaa ei ollut kiinnitetty kaikissa kohdissa kunnolla, vaan siitä olisi voinut painautua läpi alueelle (kuva 6.).

Kuva 6: Karavaanialueen aita

Pääportin alue oli hyvin avoin. Vain matala puuaita tai naru merkitsi leirialueen alkavaksi. Portin luona oli jatkuvasti järjestyksenvalvoja paikalla (Kuva 7.) ja samoin ensiapupisteellä lähellä koulutusalueetta. Autoja ei saanut pysäköidä porttialueelle, jotta aluetta olisi helpompi tarkkailla ja leiripalokunnalla tai -ensivulla olisi tarvittaessa nopeampi liikkuminen tietä pitkin. Tästä huolimatta tarkkailija ei pitänyt mahdollisena päästä alueelle portin läheisyydestä. Järjestyksenvalvojat eivät nähneet koko aluetta, joten konttien luokse pääsisi livahtamaan. Kontit eivät olleet aina lukossa, vaikka ketään ei olisikaan ollut sisällä ja konttien sisällä oli paljon arvokasta ja helposti vietäviä esineitä kuten tietotekniikkaa.

Kuva 7: Pääportti ja turvan kontti

Parkki- ja koulutusalueen avoimuus tuli aiemmin esille. Parkkialueella ei ollut vietävää irtaimistoa, mutta työkaluilla voi tunkeutua murtautua autoihin ja viedä joko niiden sisältä tavaraa tai koko auton. Parkkialue oli kaukana muusta leiritoiminnasta, joten järjestyksenvalvojia ei näkynyt usein paikan päällä, jolloin aikaa suorittaa murtautuminen olisi ollut enemmän. Koulutusalue oli parkkialueen vieressä. Siellä ei ollut koulutustelttoja lukuun ottamatta mitään vietävää koulutusten ulkopuolella, sillä tarvikkeet tuotiin koulutustilaisuuksiin paloautoista tai varastoista. Tarkkailija lähestyi leirialuetta toisena päivänä puiden seassa kulkevaa kävelypolkua pitkin (kuva 8.), josta siirtyi koulutusalueen kautta telтта-alueelle. Hänelle ei tehty pistotarkastusta rannekkeen osalta. Tarkkailija sai kävellä rauhassa telтта-alueelle asti, jossa ei ollut valvontaa, koska suurin osan leiriläisistä osallistui koulutuksiin.

Kuva 8: Koulutusalueen vieressä kulkeva kävelypolku

Teltta-alueella tarkkailija olisi voinut käydä läpi useamman teltan rauhassa läpi koulutusten ajan. Arvotavaraa, kuten kännyköitä, lompakoita tai muuta elektroniikkaa olisi varmasti löytynyt. Teltta-alueen ainoat tarkkailijat olivat satunnaiset leiriläiset sekä infokopin kaksi työntekijää, jotka eivät nähneet kuin rajatun osan teltta-alueesta. Ulkopuolinen tunkeutuja saisi helposti auton piiloon koulutusalueen tien viereen tai Kirjurinluodon omille parkkipaikoille, jolloin tämä voisi kuljettaa mukanaan isomman tavaramäärän leiriltä.

Leirialueen turvallisuuden kannalta kriittisimmät hetket olivat yhteiset ohjelmat. Leirin avajaisien aikana teltta-alue tyhjeni täysin, koska kaikki siirtyivät kokoontumispaikalle lavan eteen (kuva 9.). Teltat olivat tyhjillään eikä valvontaa ollut järjestyksenvalvojien toimesta aktiivisesti. Toimistokonteista suurin osa oli lukittu, joten niiden sisälle ei päässyt. Huollon remontoijat työskentelivät jatkuvasti konttialueen ja pääportin luona, mutta he eivät kiinnittäneet huomiota kehenkään liikkujaan. Järjestyksenvalvojat partioivat leirialueen reunamia myös autoilla, mutta suurin osa partioista suoritettiin polkupyörillä. Päiväsaikaan partiointi keskittyi asuntoauto- ja kanttiinialueille.

Kuva 9: Kokoontumisalue ja avajaiset

Joen toisella puolella, varsinaisen leirialueen ulkopuolella, oli koulurakennus, jonka alueella majoittuivat emäntä ja muuta henkilökuntaa. Koulurakennuksella laitettiin leirin ruoka ja sitä voitiin tarvittaessa käyttää sairastupana, jos leirillä sairastunut kaipasi sisämajoitusta. Tällöin ambulanssia käytettiin kuljettamaan sairastunut koulurakennukseen leirialueelta.

3.2.3 Yövalvonta

Leirialueen yövalvonnassa oli yksi järjestyksenvalvojaryhmä vastuussa jokaisena yönä. Työvuorossa olleilla järjestyksenvalvojilla oli leikkaukseltaan vaihtelevia keltaisia huomioliivejä päällään, mutta kaikki täyttivät lain sille asettamat vaatimukset eli liivien tekstit olivat oikeat. Vuoro esimies käytti oransseja liivejä. Yksi ryhmä riitti alueen valvomiseen, sillä leirialueen sivuportti ja rahtiportti oli lukittu yön ajaksi. Näin ryhmä vartioi vain pääportin aluetta ja partiot kiersivät polkupyörillä muuta aluetta. Leirin aikana tapahtui kahden nuoren henkilön tunkeutuminen alueelle, mikä huomattiin ja heidät poistettiin alueelta järjestyksenvalvojen toimesta.

Ranneketarkastuksia tehtiin kaikille alueella liikkuville. Keltaisen rannekkeen omaavat nuoret ohjattiin takaisin omille teltoilleen ja sinisen rannekkeen omaavat aikuiset klo 24 jälkeen samoin. Vuoro esimiehen mukaan useimmilla ranneke oli teltoilla, jonne harhailijat ohjattiin saattamalla. Leirin yleisiä sääntöjä ei ollut painotettu niin tiukasti kuin järjestyksenvalvojat olisivat halunneet. Järjestyksenvalvojen esimiehet kertoivat haastatteluissa, että yksi suurimmista ongelmista leirillä oli ihmisten tietämättömyys siitä, että heidän tuli ilmoittautua turvan pisteellä poistuessaan ja saapuessaan alueelle. Tämä ohjeistus mainittiin kyllä niin leiriaapisessa kuin pelastus- ja turvallisuussuunnitelmassa, mutta etenkin työntekijät unohtivat sen helposti. Ohjeistuksen tarkoituksena oli pitää järjestyksenvalvojat selvillä leirin liikenteestä etenkin ilta-aikaan, jolloin aikuiset voivat käydä leirin lähellä olleen kaupungin ravitsemusliikkeissä tai kaupoissa.

Asuntoautoalueella oli omat ohjeistuksensa, jonka mukaan alueella tuli olla täyshiljaisuus klo 02.00 mennessä, mutta sitä ennen asuntoautoissa majoittuneet saivat oleilla muita häiritsemättä oman autonsa luona. Nämä ohjeet annettiin turvan varapäällikön kautta leirin aikana. Vaikka ohjeistus oli annettu, aiheutti niiden noudattamatta jättäminen ongelmia. Leiriläikäri valitti yhtenä yönä, että asuntoautoalueella soi musiikki liian kovalla, kun hän yritti saada unta. Järjestyksenvalvojat joutuivat pyytämään rauhallisempaa käytöstä alueelle.

Muita häiriöitä aiemmilla leireillä olivat aiheuttaneet aggregaatit, eli polttomoottori-generaattori tai sähkövoimakone, joiden käydessä kuului kova meteli. Ohjeistuksen mukaan järjestyksenvalvojat voivat pyytää sammuttamaan sen kaksi kertaa ennen kuin he takavarikoivat sen pois yörauhaa häiritsemästä. Jokaisella teltalla täytyi olla myös aikuinen vastuuhenkilö, jonka nimi ja puhelinnumero oli ilmoitettu turvan pisteelle ennen klo 20. Alaikäiset leiriläiset eivät voi olla keskenään teltassa yöllä, sillä kriisin sattuessa aikuisen tulee johdattaa heidät kokoontumisalueelle tai auttaa teltan sisällä tapahtuvassa hätätilanteessa. Järjestyksenvalvojat suorittivat ennen hiljaisuutta pistotarkastuksia telttoihin ja varmistivat, että oikea vastuuhenkilö löytyi paikalta.

Yövalvonnan vuoro esimiehen haastattelussa kävi ilmi, että kansainvälisten osallistujien kesken oli joskus ongelmia. Kielimuuri voi aiheuttaa väärinymmärryksiä puolin ja toisin, koska kaikki eivät välttämättä osanneet esim. englannin kieltä tarpeeksi. Ongelmia voi syntyä erilaisista käytännön ongelmista, sillä leirikäytänteet voivat vaihdella maittain. Suurempia ongelmia ei ollut kuitenkaan päässyt syntymään ja elekieli oli auttanut yhteisessä kommunikaatiossa.

3.2.4 Vierailupäivä

Leiriviikon keskiviikkona oli vierailupäivä, jolloin leiriläisten perheitä ja tuttuja saapui alueelle. Vieraita arvioitiin saapuvaksi noin tuhatkunta. Vierailijoiden saapumista pyrittiin ohjaamaan mm. parkkipaikoituksille, mutta liian suuri väkimäärä vaikeutti tätä toimintaa. Vieraat ohjattiin porteille, jossa leiriorganisaation alustavan suunnitelman mukaan heille piti antaa tarramerkit, joista heidät voitiin tunnistaa ilmoitetuiksi vierailijoiksi. Suurimmalta osalta tämä kuitenkin puuttui, jonka takia ulkopuolisen olisi ollut erittäin helppoa saapua alueelle vierailupäivän aikana.

Leiritoimialojen vastuu korostui vierailupäivän aikana, sillä alueella oli vajaan 3000 leiriläisen lisäksi satoja, ellei tuhansia, vierailijoita lisää kuormittamassa leiripalveluita. Leirialueella oli myös ulkopuolisia ruokatoimijoita leirikioskien lisäksi. Nämä toimijat oli valittu palvelupäällikön toimesta useista hakijoista. Tämän lisäksi vierailupäivänä alueella oli myös lukuisia ulkopuolisia esittelijöitä eri koululaitoksista tai osastoista, jotka olivat pystyttäneet kojuja koontumis- ja kanttiinialueen lähimaastoon.

Vierailijoiden mukana rahavirta kasvoi kojuilla, mutta myös niiden turvallinen siirtäminen hankaloitui. Tuotepäällikön haastattelussa selvisi, että myyntikojuilta hakee rahoja vain päälliköt ja kaksi erillistä esimiestä. Yhdellä leirillä oli ollut käytössä vartioimisliikkeen rahakuljetuspalvelu, mutta sitä ei saatu tälle leirille. Rahojen haku tapahtui kerran illassa, joten rahaa ehti kertyä paljon kioskeihin. Myyntikojuilla työskenteli aina kaksi henkilöä vuorossa ja isommassa kanttiiniltassa noin kymmenkunta henkilöä.

3.2.5 Viestintä

Leirialueelle oli järjestetty yleinen viestintä hyvin. Radiokaiuttimia oli asennettu tasaisesti leirialueelle, jotta sen kuuluvuus oli koko leirialueelle. Tätä kuuluvuutta vielä parannettiin leirin pystytyksessä viestintävastaavan pyynnöstä. Kuuluvuus oli erittäin tärkeää, sillä radion kautta annetaan ohjeistuksia hätätilanteissa. Leirin aikana radion kautta annettiin ilmoituksia

ohjelmasta ja turvallisuusmuistutuksia. Radion lisäksi alueella oli sähköisiä inforuutuja ja leirilehti.

Toimialojen välinen viestintä tapahtui jokaisen leiripäivän aamuna, jolloin toimialat raportoivat turvallisuuspäällikölle. Turvallisuuspäällikkö oli hyvin perillä leirin asioista ja välitti tietoa eteenpäin tarpeen mukaan kaikille toimialoille. Virve-radiot olivat käytössä eri toimialoilla ja toimialat käyttivät myös omia radiokanaviaan radioliikenteen selkeyttämiseksi. Käytössä oli myös yhteisiä kanavia, jonka kautta yhteyden sai kaikkiin toimialoihin, mutta tässä ongelmaksi muodostui radioiden tekniset rajoitteet. Radiossa oli kerralla minuutin aikaraja puheelle, joten liian pitkät puheet katkesivat kesken. Eikä radioihin ollut ohjelmoitu etusijalle meneviä radioita, joilla esim. turvallisuuspäällikön kriisiviesti voisi ajaa muun puheen ohi ja kuulua kaikille heti.

Viestintään eri toimialojen työntekijöiden välillä tulisi panostaa. Kioskityöntekijät eivät välttämättä esimerkiksi tiedä turvan työntekijöiden olevan järjestyksenvalvojia tai mitä työtehtäviä heille kuuluu. Työntekijät ottavat ensimmäiseksi yhteyttä omaan esimieheensä, mutta joissain tapauksissa tiedon pitäisi tulla nopeasti myös turvan tai muun toimialan työntekijöille. Samoin turvan henkilökunta voi päivän aikana kysellä muilta työntekijöiltä havaintoja leiriltä, sillä järjestyksenvalvojajapartiot eivät ole koko aikaa liikenteessä ja kattavat silloinkin vain pienen osan leirialueesta. Työntekijöiden ohjeistus viestinnästä ja kommunikaatiosta löytyvät Liitteestä 2.

Viksu - leirin työntekijöistä osa oli toiminut aiemmissa suur- tai muissa leireissä mukana ja heillä oli paljon käytännön kokemusta asioiden organisoinnista ja sujuvuudesta. Toiset työntekijät olivat ensimmäistä kertaa mukana ja katsoivat leiritoimintaa osallistuvan havainnoitsijan silmin, jolloin he saattoivat huomata asioita, jotka olivat muille jo rutiinia. Kummaltakin työntekijäjoukolta olisi hyvä saada palautetta leirin toiminnasta leirin jälkeen tai jo sen aikana. Vilka (2006, 32) kertoo hiljaisesta tiedosta, joka on hankittu aistimalla, tekemällä ja harjaantumalla eli henkilökohtaisten kokemusten kautta, joko tekemällä itse tai havainnoimalla toisten tekemistä. Leirin työntekijät voivat siis omata tietoa leirin toiminnasta, jota ei toimialojen vastaavilla ole. Tämä tieto tai muut havainnot leirin toiminnasta tulisi ottaa ylös leirin jälkeisellä kyselyllä, jonka voi lähettää työntekijöille. Näin leiriorganisaattorit saisivat kehitysehdotuksia ja huomioita suoraan työntekijöiltä seuraavia leirejä ajatellen. Kyselyn rungon voi nähdä Liitteessä 5.

3.2.6 Ruokailu

Ruokamyrkytyksen saaminen Viksu - leirillä oli todennäköinen uhka, mutta siihen oli varauduttu tehokkaasti. Koska leiri oli henkilömäärältään iso, oli ruokailua varten suunniteltu erilaisia

toimenpiteitä. Kaikki ruokailuun osallistujat ohjattiin käsienpesuun ennen ruokailua. Tätä valvottiin hyvin tarkkaan. Ruokailun jälkeen oli pakollinen astioiden peseminen. Tällä tavalla leiriläisten käsien tai likaisten astioiden kautta ei ruokamyrkytystä tulisi leirille. Viksu - leirin toimintamallia ruokailutilanteissa on turvallisuuspäällikön mukaan kopioitu muihin leireihin, koska se on tehty hyvin sujuvaksi ja toimivaksi leiriläisten suureen määrään nähden.

3.3 Skenaariot

Skenaarioiden tärkein tavoite oli saada tietoa kuinka leiriläiset tai leirin työntekijät toimisivat oikeassa tilanteessa. Tämän takia tilanteen tulisi olla mahdollisimman paljon oikean tilanteen kaltainen, jotta reaktiot ja toiminnot olisivat luonnonmukaisia eivätkä tietoisien tilannetoiminnan kaltaisia. Leirin aikana oli tarkoitus järjestää useampi harjoitusskenaario kaikille turvatoimialan osa-alueille sekä kioskitoiminnalle. Näitä skenaarioita suunniteltiin leirin turvallisuuspäällikön kanssa ennen leiriä, mutta niistä toteutettiin vain yksi.

Ihmisten aiheuttamia järjestyshäiriöitä on hankala toteuttaa leirioloissa turvallisesti ja valvotusti. Esimerkiksi ulkopuolisten aiheuttamia joukkotappeluita on hankala simuloida, koska ne ovat epätodennäköisiä, sillä leirillä on samanhenkisiä palokuntanuoria ja sisäänpääsyä valvotaan. Skenaario olisi vaatinut erillisen eristetyn alueen, jolloin tilanteen ja toimijoiden autenttisuus olisi kärsinyt. Samalla olisi testattu vain järjestyksenvalvojien koulutusta ja mahdollisesti ensiapuhenkilöstön toimimista loukkaantumistilanteissa. Koska ensiapuhenkilöstö sai enemmän harjoitusta Aaltosen opinnäytetyön syöksyvirtaus-skenaarion aikana, ei ensiapuhenkilöstöä ollut tarpeen testata uudelleen vähemmän vakavilla simuloituilla haavoittumisilla. Samalla lailla suuremman onnettomuuden, kuten tulipalon tai ruokamyrkytyksen simuloiminen olisi pitemmän päälle hyödytöntä, koska tilannetta ei saisi todentuntuiseksi turvallisesti ja leirin osallistujien määrä sekä leirin normaalin toiminnan jatkaminen asetti rajoitteita toiminnalle.

3.3.1 Kassalippaan vienti

Tämä skenaario suunniteltiin turvallisuuspäällikön toiveesta, sillä hän halusi testata rahankäsittelyä kioskitoiminnassa. Ennen skenaarion aloittamista siitä ilmoitettiin järjestyksenvalvojille ja turvallisuuspäällikölle, jotta he tietäisivät kyseessä olevan harjoitus. Skenaariossa alueelle tunkeutui ulkopuolinen tekijä, joka oli ottanut selvää Viksu - leirin kotisivuilta, mikä oli myyntipäällikön nimi. Samalla tekijä oli tarkkaillut leiriympäristöä, joten tekijä tiesi miten päästä alueelle ilman ranneketta.

Tekijällä oli huomioliivit päällään, mutta ne eivät olleet järjestyksenvalvojan liivit, ja ne olivat suurimmalta osin takin alla piilossa. Tekijä käveli kioskille ja koputti suoraan kioskin

oveen (kuva 10). Myyjille hän kertoi ennalta kehitetyn tarina, kuinka Porin poliisi oli ilmoittanut turvalle kaupungin alueella liikkuvista taskuvarkaista. Tästä syystä järjestyksenvalvojat olivat päättäneet yhdessä kioskvastaavan kanssa hakea kioskin rahat säilöön turvan omalle kontille. Myyjä hämmentääkseen tekijä kertoi vielä vastaavan nimen keskustelun yhteydessä, jotta hän vaikuttaisi olevan leiriorganisaation työntekijä. Jos tekijältä olisi kysytty ranneketta, olisi se ollut teltassa. Vapaapalokuntaa kysyttäessä tekijä olisi kertonut jonkun ennalta valitun vpk:n nimen, sillä jokaisessa paloautossa luki jonkin vpk:n nimi ja useamman teltan edessä oli myös nimikyltti.

Kuva 10: Tekijä kioskin ovella

Skenaarion tarkoituksena oli tarkkailla myyntihenkilöiden toimintaa ja saada vastauksia seuraaviin kysymyksiin.

- Hyväksyvätkö he pyynnön automaattisesti?
- Kysyvätkö he ranneketta/muuta tunnustautumista?
- Varmistavatko he pyynnön esimieheltä?
- Herääkö heidän epäilyksensä jälkikäteen?

Myyntihenkilöt eivät kysyneet tekijältä minkäänlaisia tunnisteita. He kuuntelivat tarinan läpi ja ottivat vastaan tekijän tarjoaman pussin rahoille. Toinen myyntihenkilö jatkoi myymistä, kun toinen alkoi pakata rahoja pussiin. Pakkaaja soitti kuitenkin kännykällä kioskvastaavalle, joka varmisti, ettei ollut pyytänyt ketään hakemaan rahoja. Tällöin myyntihenkilö palautti pussin tyhjänä. Tekijä poistui paikalta kiirehtimättä.

Skenaario palveli tarkoitustaan. Myyntihenkilöt sanoivat myöhemmin joutuneensa hämilleen, koska tekijä mainitsi vastaavan etunimeltä. Jos häntä ei olisi saatu kiinni puhelimitse, olisi myyntihenkilö kenties luovuttanut rahat tekijälle. Myyntihenkilöt kertoivat, ettei heille ollut annettu ohjeistuksia ilmoitusten tekemisestä. Toinen heistä epäröi, kun kysyttiin olisivatko he tehneet ilmoitusta järjestyksenvalvojille, kun toinen taas vakuutteli, että he olisivat tehneet. Mitään ei kuitenkaan tehty ensimmäisen parin minuutin aikana skenaarion loputtua. Siinä ajassa tekijä voi olla jo poistunut alueelta.

Tärkeimpiä huomioita olivat se, että kukaan ei kysynyt minkäänlaista todistusta siitä, että tekijä oli järjestyksenvalvoja tai edes leiriläinen. Ranneketta tulisi kysyä aina ja järjestyksenvalvojalta pyydettävä liivejä näkyviin. Yhteiseen kommunikaatioon pitäisi panostaa. Epäilyttävistä henkilöistä tulisi välittömästi ilmoittaa järjestyksenvalvontaan, jotta he voisivat ryhtyä etsimään henkilöä leirialueelta. Toimialueen sisäistä kommunikaatiota pitäisi myös parantaa, sillä vastaava pitäisi saada kiinni muutenkin kuin puhelimitse. Kioskeilla ja vastaavalla pitäisi olla käytössä virve-puhelimet, jolloin yhteyden saaminen ei ole riippuvainen siitä, onko puhelin auki ja tai onko henkilö varattu.

Skenaario saatiin toteutettua vain yhdellä kioskillä, sillä toinen kioskki oli aivan ensimmäisen vieressä, joten sen myyntihenkilöt saattoivat nähdä tekijän. Tämä olisi vaikuttanut käytökseen. Kolmas myyntipiste oli liian keskeisellä paikalla leiriä, jotta ammattilainen tekijä olisi halunnut mennä sinne. Alueelta olisi silloin ollut hankalampi poistua ja ruuhka olisi ollut isompi. Kanttiiniteltassa olisi saattanut olla vastaava paikalla ja useamman henkilön samanaikainen huijaaminen keksityllä tarinalla olisi ollut haastavampaa.

Kassalipasskenaario olisi pitänyt järjestää useita kertoja leirin aikana, mutta tässä olisi ollut ongelmana tiedon leviäminen työntekijöiden keskuuteen, jolloin autenttisia reaktioita ei olisi välttämättä saatu myöhemmissä toteutuksissa. Toinen vaihtoehto olisi ollut toteuttaa kassalipasskenaario kaikissa myyntikioskeissa samaan aikaan eri henkilöiden toimesta. Tämä olisi estänyt tiedon leviämisen ja myyntihenkilöt olisivat saattaneet sekoittaa toisiaan ja luovuttaneet rahat helpommin, kun kaikilla kioskeilla olisi ollut sama kuvitteellinen tilanne päällä. Tähän vaihtoehtoon olisi pitänyt valita ja kouluttaa apuhenkilöitä, jotta skenaario olisi ollut kaikilla kioskeilla samanlainen.

Myyntipäällikön haastattelussa tuli ilmi, että hän ei ollut edes koskaan miettinyt ulkopuolisen varkaan mahdollisuutta. Myyntipäällikkö itse oli sitä mieltä, että joku myyntihenkilöstöstä olisi hyvinkin voinut antaa rahat. Heillä oli kyllä ohjeistus siitä, ketkä saivat hakea rahoja kioskeista, mutta päällikön nimen avulla voi heitä hämmentää ja saada pyyntö vaikuttamaan asialliselta. Päällikkö itse koki, että tästä asiasta pitäisi keskustella työntekijöiden kanssa enemmän tulevaisuudessa. Hän koki myös hyödylliseksi ehdotetun rahan käsittelyohjeistuk-

sen, sillä kaikkeen on hyvä varautua ja rahamäärät voivat olla suuriakin, mm. vierailupäivän jälkeen. Kyseinen ohjeistus löytyy opinnäytetyön liitteistä (Liite 3).

3.3.2 Tunkeutuja leirialueella

Tämä skenaario ideoitiin leirin aikana. Sen tarkoituksena oli tarkkailla, kuinka hyvin järjestyksenvalvojat löytäisivät ulkopuolisen henkilön leirialueelta päiväsaikaan. Skenaariota varten he saisivat kuvauksen kohdehenkilöstä, jonka jälkeen järjestyksenvalvojien toimintaa tarkkailtaisiin, mm. seuraavissa asioissa: Kysyisivätkö he apua muilta yksiköiltä ja ilmoittaisivatko muut työntekijät heille havaintoja kohdehenkilöstä leirialueella.

Tässä skenaariossa olisi tullut ilmi yksiköiden välinen yhteistyö ja järjestyksenvalvontapartioiden tehokas toiminta. Uutta toiminnassa olisi ollut se, että partioilla olisi ollut mukanaan kantoliiveissä älypuhelin, jossa olisi Eye Solutionsin *ECC* eli *ES Communication and Control* kannettava mobiilivideoapplikaatio (Harvio 2104, 17). Applikaatio lähettäisi suoraa videokuvaa ja partion sijaintitietoa komentokeskukseen. Tämän applikaation hyödyntämistä pelastustoiminnassa tutkittiin tarkemmin Harvion (2014, 22) opinnäytetyössä, jossa sen käytöstä oltiin asiantuntijoiden mukaan kahta mieltä, sillä tilannekuvaa ei välttämättä ehtisi seurata pelastustoiminnan yhteydessä. Järjestyksenvalvojilla applikaatio toimisi varsin hyvin, sillä partioilla voisi olla liivit, joihin puhelin kiinnitetään huomioliivien alla. Huomioliivit ovat yleensä melko avoimet, joten puhelimen kamera pystyisi silti lähettämään videokuvaa partion liikkeistä. Samalla järjestyksenvalvonnan vuoro-esimiehellä olisi koko ajan selkeä käsitys siitä, missä partiot liikkuisivat leirialueella paikannustekniikan takia. Näin hän voisi lähettää mahdollisia apuvoimia suoraan partion sijaintiin, vapauttaen partion toimintaan tapahtumapaikalla, kun heidän ei tarvitsisi ilmoittaa sijaintiaan. Samalla vuoro-esimies näkisi tilanteen kehitystä applikaation videokuvan avulla. Vaikka yöaikaan videokuva ei olisi välttämättä kovin tarkka, auttaisi jo paikkasijaintikin vuoro-esimiestä toiminnan koordinoimisessa.

Skenaarioita ei järjestetty, sillä sitä ei ehditty järjestää ajan ja resurssien puitteissa. Tekijä itse mm. tutustui vasta leirillä applikaatioon. Skenaariota ei ehditty rakentaa tarpeeksi leirin aikana, mutta se voisi olla hyvä toteuttaa myöhemmillä leireillä. Tämä testaisi leirityöläisten yhteistyötä ja toisi mahdollisen lisäapuvälineen turvayksikölle Eye Solutions applikaation kautta. Skenaario loppuisi kohdehenkilön löytymiseen. Skenaario on aiheellinen, koska Viksu -leirin aikana alueelle tunkeutui ulkopuolisia henkilöitä yöaikaan ja vaikka järjestyksenvalvojat poistivatkin heidät alueelta, eivät he saaneet tunkeilijoita kiinni tai tunnistettua kunnolla.

Valaistusta tulisi lisätä leirintäalueella ilta- ja yöaikaan, sillä etenkin telttä-alueen laitamat olivat osittain hyvin pimeinä. Tämän ongelman korjaamiseksi on kuitenkin hankala kehittää toimivia kehittämisehdotuksia, sillä leirin sijainti voi vaikuttaa hyvinkin paljon siihen, kuinka

paljon valaistusta on mahdollista saada leiriin. Tarpeeksi suuret valaisimet pitäisi ripustaa tolppien päälle, joten niiden sijoittaminen ei ole helppoa tai halpaa. Valaistuksessa pitäisi tarkistaa, että kaikki oleelliset alueet ovat tarpeeksi hyvin valaistuja, sillä se parantaa ulkopuolisten tunkeutujien havaitsemista ja saa tunkeutujat ehkä olemaan tunkeutumatta alueelle, koska hyviä piilopaikkoja ei ole.

3.3.3 Arvotavaroiden varkaus

Jaana Haapasalon kirjassa ”Kriminaalipsykologia”(2008, 10) hän viittaa siihen kun suunnitelmattomia rikoksia tekevät henkilöt tekevät rikoksen yleensä impulsiivisesti lähellä asuinpaikkaansa eivätkä peitä jälkiään kovin hyvin. Tämän vastapainona suunnitellun rikoksen tekijä on yleensä liikkuvaisempi ja sosiaalisesti taitavampi kuin spontaani rikoksen tekijä. Ammatillaiset tarkkailevat leirin toimintaa hetken aikaa ja tekevät sitä kautta havaintoja ja arvioita. He voivat varautua varkauksiin tietynlaisin työkaluin ja valitsevat kohteiksi mahdollisimman arvokasta materiaalia, joka on mahdollista viedä vähällä huomiolla. Yleensä jo röyhkeydellä eli tyynesti kävelemällä paikalle työhaalareissa pääsee pitkälle.

Leiriläiset yöpyivät Viksu - leirin aikana telтта-alueella, joten heidän mukanaan oleva omaisuus oli teltoissa. Viksun Leiriaapisessa (2014, 5) kehoitetaan olemaan ottamatta arvotavaroita tai suuria summia rahaa mukaan leirille, etteivät ne häviä. Nykyään nuorilla, samoin kuin aikuisillakin on älypuhelimia ja tabletteja, jotka ovat helposti vietävissä olevaa arvotavaraa ja useimmiten mukana leiriolosuhteissakin. Viestintä muistuttaakin leirin aikana annetuilla kuulutuksilla, ettei kukaan leiriläinen jättäisi arvotavaroita telttaan, mutta tästä asiasta olisi hyvä tehdä lisäkuulutuksia tai ainakin muistuttaa vielä muiden kuulutuksien ohessa. Esimerkiksi isojen kokoontumisten, kuten leirin avajaisseremonia aikana, oli telтта-alue tyhjä eikä järjestyksenvalvojia näkynyt missään. Yhtenäisten kokoontumisten aikana olisikin erityisen tärkeää, että järjestyksenvalvojat partioisivat telтта-alueella.

Tämän skenaarion tarkoituksena oli katsoa, kuinka helppoa Viksu 2014 - leiriltä olisi varastaa jotain arvokasta leirin pystytysvaiheessa ja sen toiminnan aikana. Tätä testattaisiin useamman päivän aikana. Leirin pystytysvaiheessa olisi vielä enemmän sekaannusta ja kaaosta eikä leirin toiminta ollut vielä normalisoitunut, jolloin ulkopuolisen tahon saattaisi olla mahdollista viedä mukanaan mm. työkaluja tai muuta arvokasta ja helposti kannettavaa materiaalia. Kohdehenkilö kävelisi alueelle mahdollisimman pitkälle ja arvioisi mahdollisuuksiaan varastaa yllä mainittuja materiaaleja ja tekisi sen kautta huomioita. Jos kukaan leiriorganisaation taholta ei puuttuisi hänen toimintaansa esim. kysymällä asiaa tai pyytämällä nähdä ranneketta tai muuta tunnistautumista, voitaisiin olettaa varkaan onnistuneen.

Skenaario toteutui siltä osin, että tarkkailija havainnoi leirin turvallisuutta ja toimintaa useamman päivän ajan. Kun häneltä ei kysytty ranneketta, katsoi hän kuinka kauan hän sai olla rauhassa ja mitä varastettavaa alueelta löytyi. Varsinaisia varkauksia tarkkailija ei suorittanut, vaan teki pelkkiä arvioita esimerkiksi teltoista mahdollisesti löytyviin arvoesineisiin. Skenaario kannattaa toteuttaa myös myöhemmillä leireillä, sillä se kertoo kuinka helppoa alueelle on päästä ja kuinka arvokas omaisuus tulisi suojata paremmin. Jälleen myös leiriläisten ja työntekijöiden panos ulkopuolisista ilmoittamiseen järjestyksenvalvojille tulisi esille.

3.3.4 Leiriläisten ruokamyrkytys

Ruokamyrkytys on hyvin merkittävä riski näin isossa leiriorganisaatiossa, jossa tuhannet leiriläiset syövät useita kertoja päivässä leiriolosuhteissa. Ruokamyrkytys leviää myös helposti yhdenkin pilaantuneen ruoka-aineen kautta, jolloin potilaat harvoin rajoittuvat vain yhteen henkilöön. Tässä skenaariossa oli tarkoitus testata ensiavun toimintaa monipotilastapauksessa ja sitä, kuinka nopeasti he pystyisivät siirtämään potilaita pois leirialueelta.

Tämä skenaario jäi toteutumatta, koska leirillä oli varauduttu siihen hyvin. Kaikilla leiriläisillä oli pakollinen käsienpesu ennen ruokailuun siirtymistä ja työntekijät valvoivat tätä tehokkaasti. Jokainen leiriläinen käytti omia ruoka-astioitaan ja pesivät ne käytön jälkeen. Ensiapuryhmällä oli myös selkeä ohjeistus ruokamyrkytysten varalta. Leirisairaalassa oli vuodepaikkoja ja pahemmissa ruokamyrkytystapauksissa potilas olisi voitu siirtää ambulanssilla koululle parempiin tiloihin, jolloin hänet olisi myös eristetty muusta leiristä. Tällöin taudin leviämisen estäminen voisi helpottua. Jos potilaiden määrä olisi suuri, keskeytettäisiin leiri kokonaan, ja potilaat pääsisivät sairastamaan kotiin. Ensiapuryhmä suoritti myös haastavamman monipotilasharjoituksen Aaltosen skenaariossa.

3.3.5 Tulipalo leirialueella

Alustavissa suunnitelmissa oli tarkoitus simuloida tulipaloa kanttiiniteltassa tai jossain muussa aktiivikäytössä olevassa tilassa leirialueella. Tämä olisi osoittanut kuinka hyvin ensisammutus olisi suoritettu ennen leiripalokuntaa ja miten turvan toimiala olisi reagoinut tilanteeseen. Esimerkiksi kuinka nopeasti leiripalokunta olisi ollut paikalla, ensiapu hoitamassa potilaita ja järjestyksenvalvonta pitämässä ulkopuoliset pois alueelta.

Tätä skenaariota ei toteutettu, koska tulipaloa ei olisi voinut simuloida turvallisesti teltoissa. Ensiapu sai kattavan harjoituksen Aaltosen harjoituksen aikana, joten he eivät olisi saaneet lisähyötyä pienemmästä tapauksesta. Leirin turvallisuusohjeistuksessa oli myös hyvät ohjeet tulipalojen varalta ja alkusammutuskalustoa oli hyvin koko leirialueella. Tämän lisäksi

palokuntanuorten leirillä oli varmasti tarpeeksi taitoa selviytyä pienestä tulipalosta, joten se ei olisi tuottanut mitään uutta tietoa.

3.3.6 Joukkotappelu leirialueella

Joukkotappeluskenaariota tarkoituksena oli mitata, kuinka nopeasti järjestyksenvalvojat huomasivat ongelmaryhmän ja kuinka nopeasti he saisivat kerättyä valmiuden puuttua tilanteeseen. Leirialueella oli isoja aukkoja, joista ulkopuolisia olisi voinut tulla leirialueelle ennen kuin järjestyksenvalvojat olisivat ehtineet huomioimaan tai estämään sen. Tappelijat olisivat luultavasti ulkopuolisia, sillä Porin kaupunki oli lähellä ja suuri tapahtuma herättää mielenkiintoa etenkin nuorissa. Leiriläiset eivät itse aloittaisi tappelua, sillä he ovat leirillä vapaaehtoisesti ja heidän toimiinsa puututtaisiin nopeasti.

Skenaariota ei toteutettu, sillä sen järjestäminen turvallisesti ei olisi onnistunut. Joukkotappelulle olisi pitänyt määrätä joku alue leiriltä, mikä olisi jo itsessään syönyt tilanteen todennäköisyyttä paljon. Samalla skenaarion turvallista toteutumista olisi haitannut mahdollisten leiriläisten tuleminen alueelle, jolloin he olisivat voineet pitää tilannetta oikeana ja kutsuneet viranomaiset tai viestineet asiasta sosiaaliseen mediaan. Skenaario ei myöskään ollut todenperäinen, sillä itse leiriläiset eivät olleet riidanhakuisia ja suuremman aggressiivisen joukon saapuminen alueelle ulkopuolelta ei ollut kovin todennäköistä.

Järjestyksenvalvojien vuoro-esimiesten haastatteluiden mukaan he voivat kutsua nopeasti kokoon isommankin ryhmän. Päiväsaikaan työvuorossa on useampi ryhmä ja leporyhmäkin on leirialueella. Järjestyksenvalvojia voisi olla paikalla nopeasti useampi kymmenen ja niin monen järjestyksenvalvojan läsnäolo rauhoittaisi tilanteen.

4 Kehitysehdotukset

Leirin toimintakehitykset perustuvat opinnäytetyöntekijän leirin aikana tekemiin havaintoihin ja niistä kummunneisiin kehitysehdotuksiin. Kehitysehdotuksia voi hyödyntää soveltaen tuleviin leireihin, kun vertaa ehdotuksia uuden leirin turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien kanssa. Ehdotuksia ei pitäisi soveltaa sellaisinaan, koska ne eivät välttämättä vastaa uuden leirin olosuhteisiin, vaikka ne on pyritty tekemään mahdollisimman yleisinä helpon jalkauttamisen vuoksi.

Kehitysehdotuksia ovat:

- rannekkeiden painotus
- alueturvallisuuden painotus
- ohje viestinnän parantamisesta

- ohje rahan käsittelystä
- ohje järjestyksenvalvonnasta
- leirikysely työntekijöille

Rannekkeiden suurin ongelma oli se, että suurin osa työntekijöistä unohti pitää sitä kädessään. Järjestysvalvojen vuoro-esimies kertoi haastattelussa, että rannekkeen yleisin paikka illalla sitä kysyttäessä oli: ”Teltalla”. Rannekkeen tarkoitusta, ja miksi sen pitäminen on tärkeää, tulisi painottaa niin leiriläisille kuin työntekijöillekin. Se on yksinkertainen turvallisuustoimenpide, joka helpottaa ulkopuolisten henkilöiden tunnistamista. Tämän takia työntekijät pitäisi opettaa ensimmäiseksi kysymään ranneketta, jos heille tuntematon henkilö saapuu esim. toimistokontille pyytämään saada käyttää tulostinta tai muuta laitetta. Työntekijöitä on paljon leirillä eikä kukaan voi tuntea kaikkia, joten tämä ei ole osoitus epäkohteliaisuudesta vaan turvallisuustoimenpiteestä. Rannekkeen automaattinen kysyminen ja sen näyttäminen tulisi olla turvallisuuden perusteita tulevilla leireillä, myös muiden kuin järjestyksenvalvojen, pitäisi sitä vaatia.

Porteille voisi asentaa molemmille puolille suuret kyltit, joissa on teksti ”Muista ilmoittautua poistuessasi alueelta!”. Kyltit ovat halpa muistutus leiriläisille annetusta ohjeesta ja kun illan aikana ajoneuvoliikenne vähenee, voisi kyltit nostaa myös keskeemmälle kulkuväylää. Samanlaiset kyltit voisivat olla porttien ulkopuolella, sillä leiriläisten on hyvä ilmoittautua myös saapuessaan alueelle.

Alueturvallisuuden kannalta rahtiportti tulisi saada suljettua heti, kun sille ei ole enää käyttöä. Tämä vaatii kommunikaatiota yksiköiden välillä ja kaikkien työläisten yhteistä vastuuta leirialueen turvallisuudesta. Järjestyksenvalvojen tulisi liikkua aktiivisesti kontti- ja teltta-alueella, etenkin avajaisten tai koulutusten aikana, jolloin leiriläiset itse eivät ole paikalla. Alueen valaistusta tulisi miettiä lisää, sillä se voisi parantaa turvallisuutta ja estää ennalakoivasti alueelle tunkeutumista. Lisävalaistus myös helpottaisi tunkeutumisen havaitsemista.

Viestinnän ohjeistuksen liitteen (Liite 2) tarkoituksena on herättää leirin työntekijät ymmärtämään kommunikaation tärkeys suurleirillä. Tiedon tulee liikkua niin toimialojen päälliköiden kuin työntekijöidenkin välillä. Työntekijöiden on hyvä olla kiinnostunut leiristä kokonaisuutena, etteivät he keskittyisi vain omaan työhönsä. Vastuuntuntoiset, koko leirin hyvinvoinnista kiinnostuneet työntekijät ilmoittavat havaitsemistaan puutteista eteenpäin asianmukaisille tahoille. Tämän takia liitteessä on mukana niin huollon, järjestyksenvalvonnan, leirin ensihoivon kuin viestinnänkin päivystysnumerot. Näihin työntekijä voisi ilmoittaa suoraan uhkatilanteen tai havaitsemansa puutteen asianmukaiselle taholle eikä vain esimiehelleen. Leirin kokonaisturvallisuus on kaikkien työntekijöiden vastuulla ja ohjeistusta voidaan muokata tulevien leirien mukaiseksi leiriorganisaation toimesta.

Rahankäsittelyohje (Liite 3) on tarkoitettu myyntityöhenkilöstölle, koska heille ei ole tällaista ohjeistusta aiemmin laadittu. Ohjeistus on lyhyt ja sitä voi tulevien leirien myyntipäälliköt muokata yhteistyössä turvallisuuspäällikön kanssa. Ohjeistuksen tarkoituksena on saada myyntihenkilöt käsittelemään rahavarantoja huolellisuutta ja turvallisuutta edistäen. Ohjeistuksessa käy ilmi, kuka saa hakea myyntipisteiden rahat ja näiden henkilöiden yhteystiedot. Yhteystietojen avulla työntekijä saa aina yhteyden johonkuhun esimieheensä poikkeustilanteissa. Samalla poikkeustilanteiden varalta on laadittu ohjeistus, miten työntekijä ottaa yhteyden järjestyksenvalvontaan epäilyttävien henkilöiden hakiessa rahoja tai näkyessä leirialueella.

Järjestyksenvalvontaan on valittu työntekijöitä, jotka täyttävät lainmukaiset vaatimukset järjestyksenvalvojalle. Vuoro esimiehen haastattelussa kävi kuitenkin ilmi, että kaikki työntekijät eivät tee muita järjestyksenvalvontatöitä oman työnsä ohella, jolloin Viksu - leiri voi olla ainoa järjestyksenvalvontaa vaativa työ vuoden aikana. Leireillä ei ole kuitenkaan vielä tapahtunut mahdollisia ylilyöntejä tai väärinymmärryksiä, koska työparit pyritään jakamaan niin, että parista toinen on kokenut ja toinen mahdollisesti kokematon. Koska kaikki työntekijät eivät ylläpidä aktiivisesti taitojaan, on tietotaitoa hyvä kerrata ennen leiriä, sillä suurleiri on hyvin erilainen järjestyksenvalvontaa vaativa tapahtuma kuin esimerkiksi ravintolan ovella seisominen. Tästä syystä järjestyksenvalvojille on laadittu Liitteessä 4 ohjeistus, josta voi kerrata järjestyksenvalvojan tärkeimmät toimet ennen leiriä. Liitettä laadittaessa on käytetty apuna lakia järjestyksenvalvojista ja haastatteluista saatuja tietoja ja painotuksia (Finlex 2015).

Leirikysely (Liite 5) on tarkoitettu lähetettäväksi leirin jälkeen kaikille leirin työntekijöille. Leiriorganisaatio voi kyselyn avulla nähdä kuinka paljon työntekijät oikeasti ovat perillä ohjeistuksista, miten tieto kulkee leirin aikana annetuissa ohjeistuksissa ja miten paljon työntekijöillä on käsitystä muiden toimialojen tehtävistä ja vastuualueista. Samalla kyselyssä käy ilmi työntekijöiden toiminta kriisitilanteissa ja heidän mahdollisesti kokemansa/todistamansa uhkatilanteet leireillä. Kyselyssä on vapaa sana - osio, jonka avulla leiriorganisaatio saa kehitysehdotuksia ja tietoa siitä, mikä toimi hyvin leirillä. Leirijärjestäjät saavat palautekyselystä työntekijöiden ”hiljaista” tietoa. Sitä voi käyttää hyväksi esim. tulevien leirien skenaariosuunnitelmien pohjana, koska kyselyn kautta saadaan jonkinlainen pohjatieto kerättyä.

5 Johtopäätökset

Johtopäätökset on tehty empiirisen tutkimuksen kautta. Leiritoiminnan havainnointi ja asianomaisten haastattelu toi monia puutekohtia esiin ja sitä kautta myös kehitysehdotuksia. Skenaariosuunnittelussa nousi myös kehitysajatuksia ja etenkin toteutuneesta skenaariosta kehittyi rahan käsittelyohjeistus.

Opinnäytetyön ensimmäinen johtopäätös on se, että kokonaisuudessaan Viksun leiriorganisaatio on varautunut hyvin erilaisiin ihmisten aiheuttamiin uhkiin ja uhkatilanteisiin. Toisena johtopäätöksenä on kuitenkin todettava, että leirin sisäiseen kommunikointiin toimialojen kesken tulisi tehdä parannuksia. Kommunikaatio oli toimivaa toimialueiden päälliköiden kesken, mutta tämä kommunikoiva työtapo pitäisi jalkauttaa myös työntekijöiden keskuuteen. Kommunikaation parantaminen toimialueen työntekijöiden välillä edistäisi myös leiriturvallisuuden kehitystä. Jos muut työntekijät havaitsevat ulkopuolisen tunkeutujan, tulisi heidän ilmoittaa järjestyksenvalvonnalle asiasta. Kattava infotilaisuus jokaisen toimialan kanssa tulisi järjestää ennen varsinaista leiriä, jotta jokainen työntekijä tietäisi, mitä häneltä odotetaan leiriorganisaation puolesta oman työpanoksensa lisäksi.

Kolmantena huomiona tulisi turvallisuussuunnitelmien jalkauttamista valvoa enemmän. Turvallisuus- ja pelastussuunnitelmat olivat kattavasti kirjoitettuja ja ne oli jaettu asianosaisille työntekijöille, mutta suurin osa työntekijöistä ei ollut tutustunut materiaaliin kunnolla. Oletusarvoisesti vain turvallisuudesta vastaavat työntekijät ja leiriorganisaation johto oli lukenut materiaalia syventävästi.

Neljäntenä huomiona on leirin suuruus, jonka takia alueen valvonta on hankala suorittaa tehokkaasti ja kattavasti koko leirin ajan. Tämä helpottaa ulkopuolisten pääsyä alueelle ja kuten tekijä kertoi aiemmin, se ei vaadi suuria valmisteluita. Viides johtopäätös liittyy Porin kaupungin läheisyyteen, joka toi uteliaita teinejä alueelle ja myös laitapuolen kulkijoita leiri-alueen läheisyyteen. Telta-aluetta pitäisi valvoa enemmän päiväsaikaankin ja erityishuolta olisi kiinnitettävä yölliseen aluevalvontaan.

Kokonaisuutena Viksu 2014 - leiri oli turvallinen tapahtuma, joka toimii hyvin suureen kokoonsa nähden, eikä sen aikana tapahtunut suuria häiriöitä tai onnettomuuksia. Turvallisuusohjeistus on hyvin laadittu, mutta sen jalkautus vaatii vielä enemmän töitä ennen leiriä ja leirin aikana. Tulevissa leireissä on tärkeää parantaa kaikkien toimialojen työntekijöiden välistä kommunikaatiota, sillä sen avulla leirin yleinen turvallisuus paranee, joka on tärkeää leiri-alueen laajuuden ja kaupungin läheisyyden takia. Vaikka Viksu 2014 oli turvallinen, tulee erilaisiin uhkatilanteisiin aina varautua ja niitä varten on hyvä harjoitella erilaisilla skenaarioilla, jotta toiminta voi kehittyä tuleville leireille.

5.1 Oman työn arviointi

Työstä hyötyy ensisijaisesti Viksun leiriorganisaatio, joka voi opinnäytetyön pohjalta miettiä uusia toimintatapoja tai kehitysehdotuksia leiritoiminnan parantamiseksi. Hyöty on toki täysin heidän päätettävissään, riippuen siitä kuinka paljon heillä on mahdollisuuksia tehdä kehitystyötä tai ovatko he jo tehneet omia kehitystoimiaan Viksu 2014 suurleirin jälkeen. Työ on

toimitettu turvallisuuspäällikkö Mika Gröndahlille. Opinnäytetyö on hyvä ulkopuolisen tarkkailijan näkemys leirin toiminnasta.

Opinnäytetyön tärkeimmät tiedonkeruumenetelmät olivat havainnointi ja haastattelut. Valokuvat lisäävät opinnäytetyön selkeyttä ja tuovat leirin toiminnan selkeämmäksi kuin pelkkä kirjallinen kuvailu tai kuva leirialueen kartasta. Opinnäytetyön käytännön osuuden suorittaminen toimi hyvin leiriolosuhteissa näiden kahden tiedonkeruumenetelmän puolesta.

Opinnäytetyössä tutkimuksellinen osuus oli suurin haaste. Opinnäytetyön tekijällä oli epäselvät tavoitteet työn käytännön osuuden eli leirin aikana. Opinnäytetyö selkeytyi vasta itse Viksu - leirin jälkeen, jolloin tekijä oli leiriltä kerätyn materiaalin varassa, koska leiritilanteeseen ei voinut enää palata. Materiaalia oli paljon, mikä asetti omat haasteensa työn rajaamiselle. Työstä olisi pitänyt olla selkeä teoriapohja ja suunnitelma olemassa jo ennen leiriä. Tämä olisi helpottanut leirin aikana työskentelyä esim. skenaarioiden suorittamisessa. Kerättyä materiaalia olisi voinut käydä systemaattisemmin läpi, mutta tämä olisi voinut paisuttaa työtä liikaa. Myös ymmärrettävyys olisi voinut kärsiä, jos jokainen leirin ohje ja turvallisuuskohta olisi erikseen analysoitu työssä.

Skenaarioteoria on kuitenkin käyttökelpoinen myös leiriolosuhteissa ja sen toteutusta oli mielenkiintoista seurata ja suorittaa. Skenaarioita olisi pitänyt suunnitella enemmän ennen leiriä, jolloin niiden ongelmakohdat olisi voinut selvittää. Leirin aikana olisi pitänyt toteuttaa useampi skenaario, jotta näistä olisi saanut enemmän hyödyllistä tietoa leiriorganisaatiolle ja opinnäyte olisi saanut enemmän tutkimusmateriaalia. Nyt toinen skenaario toteutettiin toisen opinnäytetyön puolesta, joka antoi kyllä leiriorganisaatiolle hyötyä, mutta ei mahdollistanut tässä opinnäytetyössä esitettyjen laajempien skenaarioiden toteuttamista, koska normaalia leiritoimintaa ei voinut häiritä liikaa. Skenaariot oli toisaalta hyvä rajata vain yhteen alueeseen per tekijä, sillä työ olisi voinut jälleen paisua liikaa liian monesta skenaarionäkökulmasta.

Opinnäytetyö on lopulta onnistunut kertomus palokuntanuorten suurleirin Viksu 2014 toiminnasta Porin kaupungin lähellä. Työ voi toimia inspiraationa tulevissa skenaariosuunnitteluissa ja Viksu -organisaation leiritoiminnan kehittämisessä. Tutkimuksena se kaipaisi lisää teoriaa ja teoreettista pohdintaa, jotta sen käytännöt toimit olisivat enemmän perusteltuja.

5.2 Jatkotutkimukset

Leiriturvallisuutta voisi tutkia enemmän käyttämällä skenaariosuunnittelua seuraavallakin leirillä. Havaintoja voitaisiin tehdä siitä, kuinka nopeasti tunkeutujan havaitseminen välittyisi järjestyksenvalvojille. Tietoa voitaisiin myös kerätä moniuhkatilanteista. Esimerkkinä voisi

toimia skenaario, jossa varkaat yrittävät täyttää lähellä sijaitsevaa autoa simuloitulla arvotavaralla ennen kuin kukaan huomaa heitä. Toisena uhkana varkaat sytyttävät tulipalon paetakseen helpommin. Skenaariona ylläkuvattu tilanne ei toisen osansa puolesta ole todennäköinen, mutta esimerkkinä skenaarioiden yhdistelystä se toimii.

Skenaarioiden tarkoituksena on hioa leiritoimintaa paremmaksi ja kokonaisvaltaiseksi. Lisätutkimuksia voi suorittaa myös tiedon välityksestä leirillä tai viestinnän järjestämisestä leirille. Kuinka hyvin informaatio kulkee kriisitilanteissa tai mitä tapahtuu, kun osa-alueiden vastaavia ei saada kiinni kassalipasskenaarion kaltaisessa tilanteessa?

Lähteet

KIRJAT

Haapasalo, J. 2008. Kriminaalipsykologia. Juva: PS-kustannus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. 18. painos. Porvoo: Tammi.

Kananen, J. 2013. Case- tutkimus opinnäytetyönä. Tampere: Suomen Yliopistopaino - Juvenes Print.

Kerko, P. 2001. Turvallisuusjohtaminen. PS-kustannus.

Kämppi, P., Rajamäki J., Tiainen S., Leppänen R. 2014. MACICO. Multi-agency cooperation in cross-border operations, samples of evidence series: volume 4. Espoo: Grano Oy.

Lindgren, M. & Bandhold, H. 2009. Scenario planning. 2. painos. Basingstoke: Palgrave.

Mannermaa, M. 1999. Tulevaisuuden hallinta - skenaariot strategiatyöskentelyssä. Porvoo: WSOY - kirjapainoyksikkö.

Vilka, H. 2006. Tutki ja havainnoi. Vaajakoski: Tammi.

JULKAISEMAT TOMAT

Aaltonen, H. 2015. Leiriorganisaation toimintamalli suuronnettomuudessa.

Harvio, V. 2014. Yleiskatsaus reaaliaikaisen kuvan hyödyntämisestä pelastustoiminnassa.

Gröndahl, M. 2014. Viksu 2014 Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma 25.6.2014.

Viksu-leiriorganisaatio. 2014. Leiriaapinen.

Lehto, J. & Holmberg-Lehto, E. 2014. Kriisiviestintäsuunnitelma.

SÄHKÖISET

Finlex. 2015. Laki järjestyksenvalvojista. Viitattu 21.5.2015.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990533?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=j%C3%A4rjestyksenvalvoja>

Moritz, S. 2005. Service Design: Practical access to an evolving field. Köln: Köln International School of Design. Sivu 194. Viitattu 5.11.2014

http://issuu.com/st_moritz/docs/pa2servicedesign/15

Viksu leiri. 2014. Viitattu 20.11.2014.

<http://www.viksu2014.fi/fi/Etusivu.html>

Helsingin yliopisto. 2006. Viitattu 7.5.2015

<http://www.helsinki.fi/arviointi/kasitteita.html>

TechTarget. 2015. Viitattu 7.5.2015

<http://searchsecurity.techtarget.com/definition/social-engineering>

TSK. 2003. Viitattu 7.5.2015.

http://www.tsk.fi/tsk/termitalkoot/en/node/267?page=get_id&id=ID0214&vocabulary_code=TSKTT

HAASTATTELUT

Johtava leirilääkäri - ti 1.7.2014

Järjestyksenvalvonnan vuoro esimies 1 - ma 30.6.2014

Järjestyksenvalvonnan vuoro esimies 2 - ma 30.6.2014

Järjestyksenvalvonnan vuoro esimies 3 - ma 30.6.2014

Lääkintämestari - ti 1.7.2014

Myyntipäällikkö - ke 2.7.2014

Palokuntapäällikkö - ke 2.7.2014

Tiedotuspäällikkö - ke 2.7.2014

Turvallisuuspäällikkö - ke 2.7.2014

Varaturvallisuuspäällikkö/järjestyksenvalvonnan esimies - ti 1.7.2014

Kuvat

Kuva 1: Leiriaapisen leirialuekartta	17
Kuva 2: Viksu - ranneke	23
Kuva 3: Leirijohdon käyttämä aluekartta	25
Kuva 4: Auki oleva rahtiportti	26
Kuva 5: Siltaan sidottu verkkoaita	26
Kuva 6: Karavaanialueen aita	27
Kuva 7: Pääportti ja turvan kontti	28
Kuva 8: Koulutusalueen vieressä kulkeva kävelypolku	28
Kuva 9: Kokoonntumisalue ja avajaiset	29
Kuva 10: Tekijä kioskin ovella	34

Kuviot

Kuvio 1: Tapaustutkimuksen tiedonkeruumenetelmiä (Kananen 2013, 121)	14
Kuvio 2: Havainnoinnin asteet (Kananen 2013, 88)	19

Taulukot

Taulukko 1: Leiriorganisaation toimialat ja keskeiset tehtävät	9
Taulukko 2: Haastatellut toimialoittain	22

Liitteet

Liite 1 Haastatteluiden litteroinnit	51
Liite 2 Tiedotusohjeistus	63
Liite 3 Rahan käsittelyohje.....	64
Liite 4 Järjestyksenvalvonnan ohjeistus	65
Liite 5 Leirikysely työntekijöille.....	67

Liite 1 Haastatteluiden litteroinnit

JOHTAVA LEIRILÄÄKÄRI ti 1.7.2014

Kokonaisvahvuus on kaksi lääkäri ja 33 hoitohenkilökunnan edustajaa - ensihoitajia, sairaanhoitajia, lähihoitajia, sairaanhoidon opiskelijoita, ensivastekoulutettuja ja ns. sairaala-apulaisia, jotka hakevat tavaroita tarvittaessa yms. Neljä hoitajaa on leirisairaalalla, joista yksi on vuoro esimies, ja paikalla on myös vähintään yksi, mutta yleensä molemmat lääkärit. Ambulanssi päivystää leirisairaalalla, ja harjoitusalueella on EA - piste, jossa on perustason ensihoitaja sekä toinen ambulanssi. Alueella liikkuu myös kaksihenkinen partio. Yöaikaan toinen ambulanssi päivystää johtokontilla ja toinen on varalla. Sairaalateltalla on kaksi hoitajaa ja lääkäri paikalla. Jalkapartioita laitetaan tarpeen mukaan isompiin tapahtumiin kuten esim. diskoon.

Tiedonkulku on ryhmien välillä ihan toimivaa. Ensihoidolla ja sairaalan väellä on oma väkensä. Ensihoito tekee 24h vuoroja, sairaalassa lyhyempiä vuoroja. Aamulla vuoro vaihtuu, jolloin he käyvät tietoja läpi yhdessä. Ensihoidon johto kokousta aamuisin edeltävän päivän toimista ja tulevan päivän tapahtumista. Rutiinikokousta muiden toimialojen kanssa ei ole. Järjestyksenvalvonnan ja palokunnan päälliköiden kanssa tavataan toki päivittäin, mutta mitään suoranaista kokousta ei ole. Ennen leiriä kokoustetaan useasti.

Tämä on hänen kolmas suurleiri lääkärin toimessa. Isompia haavereita ei ole sattunut, mutta 2006 Rovaniemellä oli läheisessä uimahallissa kloorivuoto, johon leirin ensihoitovaste antoi apua kaupungille. Muuten kaikki tapaukset olleet leirisairausprofiilia eli allergiaa, haavoja, nivelkipua ja muutama sairaalahoitoa vaativa tapaus. Aiemmalla suurleirillä tuli 900 kontaktia ensihoitoon. Padasjoella oli vuoden 2010 leirillä monipotilastilanne ilotulitetapaturman takia. Tällöin tutkittiin 36 potilasta, mutta jatkohoitoa ei tullut kenellekään, mutta monipotilastilanteeseen oli varauduttu paremmin tälle leirille.

Leirille on saatu kaikki pyydetyt resurssit, vaikka joitain on joutunut perustelemaan. Viranomaisten pyynnöstä on toimintaa tai kalustoa muokattu. Viranomaiset ovat olleet aktiivisempia nyt kuin 2010 leirillä ohjeistuksissaan. EA on toiminut niin hyvin kuin mahdollista, ja samoja tekijöitä on ollut aiemmilla leireillä. Leiri on kokonaisuutena toiminut hyvin ja eri toimialoilta on joskus joutunut apua pyytämään. Erityismaininta annetaan ruokahuollolle, joka on iso osa leirikokonaisuutta ja hyvin hoidettu. Turvallisuusorganisaation kesken yhteistyö toimii, vaikka aika vähän leiripalokunnan tai järjestyksenvalvonnan apua on tarvittu, mutta tarvittaessa se onnistuu ja yleensä on toimittu joustavasti.

JÄRJESTYKSENVALVONNAN VUOROESIMIES 1 - YÖ ma 30.6.2014

Järjestyksenvalvonnassa on neljä vuoroa: aamuvuoro klo 07-15, iltavuoro 15-23, yövuoro 23-07 ja vapaavuoro. Vuoroesimies koki, että tämä on hyvä järjestely, sillä leirialue on liian iso pitempiin vuoroihin. Yövuorossa järjestyksenvalvoja on 1+9 eli yksi vuoroesimies ja yhdeksän järjestyksenvalvojaa. Päivävuoroissa vahvuus vaihtelee 1+10 ja 1+11 välillä. Ympäri Suomea kerätään työporukka kasaan ja kokeneet järjestyksenvalvojat saavat mahdollisesti kokemattomamman parikseen.

Partiointia suoritetaan kaikissa vuoroissa kävellen ja pyörillä ja tarkoituksena on tehdä satunnaiskiertoa eli mitään sovittuja kellonaikoja ei ole. Häiriöilmoituksiin vastataan, jos niitä tulee. He tarkastavat myös harjoitusalueen ja koulun tilat sekä kulkevat leirialueen rajoja. Väliaikaista aitaa on pystytetty leiriä varten, vain rahtiportin omaava aidanpätkä on kiinteä ja karavaanialueen edessä olevat tukit. Joenrannan aitaus on erittäin tärkeää, koska joki virtaa aika voimakkaasti.

Ulkopuolisia häiriöitä tai ilkivaltaa ei ole ollut, mutta ehkä tulevana perjantai-iltana on mahdollisesti pahin hetki, koska nuoria on liikkeellä ja ihmisiä kiinnostaa mitä toimintaa on alueella. Vuoroesimies on toiminut kolmen vuoden aikana järjestyksenvalvonnassa eikä muista mitään suurempia häiriöitä, ollut ihan vaan yleistä sekavuutta aina leirin alussa, kun ihmiset saapuvat. Yksittäistapauksia toki, mutta nuoret/lapset ovat kiltisti alueella, enemmän aikuisia saa ohjata nukkumaan ja rauhoittumaan. Klo 23 hiljenee leirialue ja klo 02 mennessä pitäisi asuntoautoalueenkin olla hiljaisena. Leirit ovat aina olleet kaupunkialueilla ja Pori on kauimpana keskusta-alueesta kuin aiemmat leirit. Yöliikennettä on läheisellä tiellä, mutta ei suuria määriä.

Yön aikana oli lääkintähenkilökunta valittanut asuntoautoalueella tapahtuvaa meteliä, mutta järjestyksenvalvojat eivät voi mennä sisälle asuntoautoihin, koska ne ovat yksityisalueita. Sait kyllä rauhoitettua metelin, että senkään suhteen ei ole ollut suuria ongelmia. Jos haluaa nukkua rauhassa, niin pitäisi mennä perheparkkiin nukkumaan, jossa ei muita aikuisia paljoa ole. Koko yön nukkuminen on parempi tehdä muualla kuin leirialueella.

Suorittavat pistokokeita telttoihin varmistaakseen, että aikuinen vastuuhenkilö on siellä paikalla. Telttoja on satoja, joten kaikkia ei voi tarkistaa, ja on palokuntien vastuulla, että kaikki nuoret ovat paikalla teltassa. Teltta-alue on järjestetty tänä vuonna paljon paremmin aiempiin leireihin verrattuna. Aikuisten puolelta on liikettä leirialueen ulkopuolelle. Kaikki eivät tiedä, että alueelta poistuessa pitää ilmoittautua portilla, vaikka se lukee ohjeistuksessa.

Tieto kulkee vuorojen välillä hyvin. Riippuu tietty edeltävän vuoron esimiehestä, mutta hänellä itsellään tiedon jako on toiminut vastavuoroisesti. Turvakontin ilmoitustaululla on myös tietoja, jos on tullut ohjeita. Isompiin ongelmiin voidaan reagoida kutsumalla vapaalla olevat järjestyksenvalvojat paikalle ja tarvittaessa virkavalta. Järjestyksenvalvonnalla ei ole säilytystä leirialueella, jos tapahtuu kiinniotto. Silloin soitetaan poliisi paikalle.

Kokee, että koulutusohjeelle olisi tarvetta, koska järjestyksenvalvojan ohjekansio on niin suuri. Ja kaikki ohjeet siinä eivät koske leirialuetta. Joten pääasiat olisi hyvä saada kerättyä lyhyesti ennen leiriä.

JÄRJESTYKSENVALVONNAN VUOROESIMIES 2 ma 30.6.2014

Aamuvuorossa vahvuus oli 1+10. Porteilla on liikennettä melko tasaisesti ja niillä kaksi järjestyksenvalvojaa/portti. Alueella partioi muuten kahdeksan järjestyksenvalvojaa pyörillä ja jalkaisin. Teltta-alueella suoritetaan vain jalkapartiointia. Vain työvuorossa ollessa saa pyörällä, jos on huomioliivit päällä. Partioreitti on harjoituskenttä, teltta-alue, asuntoautoalue, koulu-alue ja sieltä takaisin päin. Päivän aikana kulkevat aidan vierustaa ja koko ajan liikkuvat muutenkin. Kukaan ei saa istua vuoron aikana, vaan koko ajan on käveltävä, kun on partioimassa.

Aiempiä vuosina paikallisia on yrittänyt alueelle, mutta tänä vuonna ei ole ollut yrittäjiä, mutta mopopoikia on ollut katselemassa. Satunnaisesti tarkastetaan rannekeita, mutta monella näkyy ranneke koko ajan. Jos epäilleen hiukankin, ettei henkilö ole palokuntalainen niin kysytään. Suurin piirtein kaikki aikuiset ovat käyneet ilmoittautumassa poistuessaan alueelta. Nuoret päässeet kauppaan valvonnan kanssa. Öiseen aikaan ei pahemmin ole liikkumista keskiyön jälkeen. Yleisesti ottaen rauhallista ja teltta-alueellakin hiljenee 20 min jälkeen hiljaisuudesta. Kuusi vuotta itse toiminut järjestyksenvalvojana eikä muista yhtään rähinää. Kuuluaista porukkaa ovat.

Vuorojen esimiehet saapuvat 30 min ennen vuoron alkua paikalle, jotta voivat vaihtaa tietoja. Järjestyksenvalvonnan päällikkö antaa hyvin nopeasti tietoa eteenpäin järjestyksenvalvojille. Pieniä asioita voi toki unohtua, mutta suuria pimentoja ei ole ollut. Ajallaan ovat kaikki aina olleet paikoissa. Nopeasti saavat isonkin joukon järjestyksenvalvojia kasaan, jos tarvitaan. Alueella periaatteessa jatkuvassa valmiudessa 40 järjestyksenvalvojaa. Virkavalta voidaan sitten kutsua apuun tarvittaessa eli kapasiteettia kyllä riittää.

Ympäri Suomea on kerätty vapaaehtoisia leirille. Useat järjestyksenvalvojat ovat omassa ryhmässä olleet festareilla tekemässä töitä yhdessä. Toki on harvemminkin järjestyksenvalvontaa tekeviä, jotka ottavat sitten mallia muista. Pitää jaksaa hymyillä, vaikka tekisikin pitkää päivää. Vuoroesimiehen vastuulla on, että asiat pyörivät ja työt jakaantuu tasan eikä vuo-

roesimies saa istua vain paikallaan. Nuoriin toimii paremmin puhe kuin huuto ja räyhääminen. On tyytyväinen organisaatioon ja sen toimintaan.

JÄRJESTYKSENVALVONNAN VUOROESIMIES 3 ma 30.6.2014

On toiminut 15 vuotta leiriturvallisuuden parissa. Aina on ollut ongelmia, etenkin ensimmäisinä päivinä/öinä jolloin paikallisia nuoria kiinnostaa toiminta. Tämän vuoden erikoisuutena on ollut lenkkeilijöitä paljon, joita on jouduttu käännättämään pois. Aina ovat kiltisti totelleet, ei ole tullut järjestyshäiriöitä.

Leirialueen sisältä poistumisia on ollut jonkun verran ja yleensä juuri ensimmäiset yöt voivat olla villejä. Kokee kuitenkin, että pääsääntöisesti nuorten häiriöt ovat vähentyneet, ehkä koska leirille osallistujien iät ovat myös laskeneet. Aikuistenkin puolelta vähän häiriöitä, jotka korjaantuvat kun sanotaan asiasta ja viimeistään kolmannella sanomiskerralla uskotaan. Ilki-valtaa ei ole suoranaisesti tapahtunut leiriläisten tai ulkopuolisten toimesta. Uteliaisuutta on osoitettu kalustoa ja koulutuskatoksia kohtaan.

Nuorten teltat ovat sisältä kamalassa kunnossa. Yleensä ilmoitetut kadonneet esineet, kuten kännykät ja lompakot, löytyvät kun siivoavat teltan kunnolla.

Pääsääntöisesti tieto kulkee hyvin. Toimialoilla on omat päälliköt, joilta tulee ohjeita, mutta välillä ei tiedetä keneltä jokin tietty ohje on lopulta tullut. Vuoroesimiehet juttelevat 30 min ennen vuoron vaihtoa asiat läpi eli sisäisesti tiedon jako onnistuu.

Eivät ole koskaan harjoitelleet mitään isompaa järjestyshäiriötä varten. Ovat pyrkineet pitämään ryhmien koot 1+10 paikkeilla koko ajan. Mitään isompaa rähinää ei ole kuitenkaan 15 vuoden aikana tapahtunut ja ottavat poliisin yhteyden heti, jos tarvitsee tehdä kiinniotto, koska ei ole säilytystilaa. Vaikka työporukka on ympäri Suomea, ei siitä ole aiheutunut ongelmia. Kaikki ovat sitoutuneet työhön ja vähintään 1/3 porukasta on ollut useamman kerran töissä. Työporukat säilyvät hyvin tiiviinä ja uudet tekijät sitten oppivat nopeasti kokoneempien ohjeistuksessa.

Jotain informaatiota järjestyksenvalvojien esimiehet ovat aina ennen leiriä laittaneet, mutta koko turvayksikkö kokoontuu ennen leiriä ja omallakin porukalla puhutaan vielä, että yhteiset pelisäännöt ovat kaikille selvillä. Yleisesti ottaen leiri on toiminut hyvin. Läänileiriin nähden saisi olla enemmänkin järjestyksenvalvoja, koska leirialue on niin iso. Järjestyksenvalvojat pyrkivät auttamaan tarvittaessa muita toimialoja ja nämä ovatkin vähän tottuneet siihen, että ylimääräisiä käsipareja löytyy heitä. Kaikkia pyritään auttamaan, mutta aina eivät kädet riitä, kun pitäisi se omakin työ hoitaa.

LÄÄKINTÄMESTARI ti 1.7.2014

Lääkintämestari vastaa leirin ensihoidosta ja jalkapartioista. Vuorovahvuudessa viisi henkilöä eli kaksi ambulanssia valmiudessa, kaksi ensihoitajaa, autossa vuoron esimies ja yksi ensihoitaja. Jalkapartiot kiertävät päivisin koulutusalueella ja illalla ohjelma-alueella eli siellä missä on milloinkin eniten leiriläisiä. Yksi ambulanssi päivystää 24/7 leirin aikana. Töitä tehdään yksi vuorokausi, jonka jälkeen on yksi vuorokausi vapaata. Ei ole liian suuri työmäärä ja työntekijöitä vapautuu pitämään koulutuksiakin ja muihin toimiin.

Ottavat virve-puhelimilla tarvittaessa yhteyden leirin johtoon tai turvan porukoihin, jos tarvitsevat jotain. Aika itsenäisesti saavat kuitenkin toimia eikä ole apua tarvinnut kutsua. Aika vähän on ollut mitään isompia hätätapauksia. Pääsääntöisesti viikon aikana on 2-5 isompaa tapausta, jossa viisi on todella paljon. Yleensä tapaukset olleet nilkan nyrjähdyksiä, haavoja, päänsärkyä ja astamoireita. On ollut kerran halvausoireita tai muita vakavampia tapauksia, mutta niihin on varauduttu ja yleensä heidät on viety sitten hoitoon.

Valtakunnallisella leirillä työporukka on isompi, mutta noin puolet on ennenkin ollut mukana toiminnassa. Padasjoella leiri oli 2010, jossa tutustuttiin porukkaan ja kysyttiin ensin heitä töihin. Leirillä on turvaorganisaatio hitsautunut hyvin yhteen 2010 ja 2014. EA on saanut rakentaa organisaationsa mieleisekseen ja leirin johto ja turvallisuuspäällikkö kuuntelevat palautetta. Kehitysehdotuksena voisi miettiä tarkemmin leirin kaikki puheryhmäkuviot virve-puhelimissa. Jo ennen leiriä ja ei vaan normitoimintaan vaan nimenomaan myös kriisitilanteen varalle. Aaltosen järjestämä syöksyvirtaus-skenaario osoitti, ettei informaation kulku ollut aivan parhaimmillaan.

MYYN TIPÄÄLLIKKÖ ke 2.7.2014

Rahankäsittelyä ei ole juurikaan koulutettu. Varapäällikkö hakee kioskien rahavarat kerran päivässä ja illalla haetaan loput sekä jätetään pieni pohjakassa. Varapäällikön kanssa laskevat iltaisin rahat ja vievät pankkiin yösäilöön. Leirialueella on kassakaappi, jossa säilyttävät leirin vähäiset kassavarat. Päällikkö, varapäällikkö ja kaksi vuoroesiimestä tietävät rahan käsittelyn ja saavat hakea rahat. Vain näiden henkilöiden toimesta myös käydään kaupassa. Leirillä on turvan ihmiset luvanneet apua tarvittaessa, mutta ei ole vielä tarvittu. Leiritoimiston toimitosihteeri auttaa välillä viemään rahaa pankkiin.

Rahat haetaan n. klo 20 jälkeen kioskeilta, mutta ei ole sovittu tiettyjä kellonaikoja eikä pankkiinkaan viedä kerralla kaikkia rahoja. Näin on varmistettu, ettei kerralla ole suuria rahasummia liikenteessä. Turun leirillä oli vartioimisliikepalvelu hakemassa rahoja ja päällikkö olisi halunnut saman tällekin leirille, mutta palvelu maksaa ja Viksu-leiri on kaikesta huolimatta pieni asiakas liikkeille, joten heitä ei kiinnostanut.

Myyntihenkilöt kyllä tunnistavat myyntipäällikön ja muut vastuulliset, sillä ensimmäisenä leiripäivänä heillä on infotilaisuus, jossa on esittelykierrros. Päälliköllä on kokemusta 33 v leireistä ja 80-luvulla osallistui ensimmäiseen suurleiriinsä. Muistaa kyllä häiriöitä rahaliikenteessä, mutta kaikki rahat ovat aina löytyneet, vaikka kadonneita rahoja hetki pankista etsittiinkin. Koskaan ei mitään rahaa ole muuten viety ja hän luottaakin leirin ihmisiin. Ei ole ollut mitään varkausyrityksiä. Kerran 70 - 80 - luvulla yhteen kioskiin murtauduttiin, mutta siellä ei ollut kassalipasta sisällä.

Päällikkö on kertonut alaisilleen vain, miten rahat haetaan ja miten niiden kanssa toimitaan. Myyntihenkilöille ei ole kerrottu, mitä tehdään jos joku yrittää viedä rahoja. Päällikölle ei ole tullut mieleen kiinnittää asiaan huomiota. Hyvä olisi informoida myyntihenkilöitä, että jaksavat tiedon eteenpäin järjestyksenvalvonnalle, jos joku rahoja yrittää viedä/hakea.

Myyntihenkilö soitti päällikölle kassalipasskenaarion aikana. Kioskissa oli onneksi fikset ja valvutuneet tytöt, jotka ovat olleet mukana toiminnassa pitkään. Joku muu olisi saattanut rahat antaa ja nytkin on mukana uusia työntekijöitä leirillä. Päällikkö kokee hyödylliseksi sen, että olisi ohje rahankäsittelyyn ja mitä pitää tehdä, jos yrittäjiä tulee. Vaikka leirillä on rannekkeet, niin alueelle on silti ulkopuolisen helppo tulla, jos vain haluaa.

Päällikölle ei tule mieleen suoranaisia kehitysehdotuksia, vaikka kehitettävää varmaan paljon olisikin. Yleistä sekamelskaa olisi hyvä saada pois toiminasta, sillä sitä on aina leirin alusta lähtien. Myyntityöntekijät ovat yleensä ammattimaisia myynnin saralla ja useat olleet mukana vuosia. Kaikki ovat vapaaehtoisia palokuntanaisia ympäri Suomea ja vaikka käytännöt ovat erilaisia, ei kioskeissa ole ollut ongelmaa. Käytänteet ovat eronneet enemmän ruokahuollon parissa.

LEIRIPALOKUNNAN PÄÄLLIKKÖ ke 2.7.2014

Leiripalokunnan vahvuus on 20 miestä ja päällikkö itse. Vuorovahvuus on 1+4 eli yksi esimies ja neljä työntekijää, jotka tekevät 8 h vuoroja. Pintapelastaja löytyy joko vuorosta ja kaikilla on savusukelluspätevyys voimassa. Autosta löytyy kaikki kalusto pintapelastukseen tai raivaustoimintaan ja tarvittaessa kutsutaan lisävoimia. Voidaan auttaa myös Porin kaupunkia, jos kaipaavat lisääpua jossain.

Sisäinen tiedonjako toimii hyvin. Yleensä raporteissa ei ole mitään merkittävää. Ennakoi ja antaa ohjeita päivän ohjelman mukaan. Jos tulee jotain äkkinäisempää toimintaa, niin laittaa ryhmätekstiviestin, joka on epävirallisempi toimintamalli. Virallisempi ilmoitus hoidetaan tilannekeskuksen kautta, mutta se vaatii jo erillisen luvan. Muun leiriorganisaation kanssa puhuu lähinnä turvallisuuspäällikön kanssa. Ei käy missään aamukokouksissa, sillä saa turvallisuuspäälliköltä sitten tietää tarvittavan. Hänen tehtävänsä on yleishälytyksen sattuessa muun tuen organisoituminen eli syöksyvirtausskenaariossa hän olisi organisoanut muun avun leirillä.

Ensimmäistä kertaa itse leirillä. Yksi alainen kertonut toiminnasta aiemmilla leireillä, joita on pyritty korjaamaan eli yövuorossa ei nukuta eikä kuljeta nenä pystyssä vaan ollaan rennosti. Työporukka kasattu ympäri Suomea, tosin yksi ryhmä on lähialueelta. Vuosi sitten haki ilmoituksella työntekijöitä, joista keräsi omat vuoro esimiehet ja alkoi siitä keräämään muita tekijöitä.

Teki oman osansa pelastussuunnitelman osalta. Käytti 2010 pohjaa apuna, johon päivitti leiri-kohtaiset tiedot. Positiivista leirillä on tiedottaminen, joka on järjestänyt näyttötäulut leirille ja keskittyy ulkoiseenkin tiedottamiseen sosiaalisen median kautta. Näki syöksyvirtauskenaariossa, kuinka hyvin tiedotus on varautunut.

Ei koe, että leiripalokunnan tarvitsee kerrata mitään leirille, sillä kaikki ovat ammattilaisia. Ei ottanut nuorimpia hakijoita, vaan tarkoituksella halusi kokeneita kavereita töihin. Heille, joilla ei ole pintapelastuskoulutusta, kerrotaan muiden ryhmäläisten roolista, jos pelastustoimintaan joudutaan. Koulutusalueella on omat ammattimaiset osaajansa, mutta yleensä nuorten kanssa on turvallista olla. Leiripalokunnan organisoiminen on aika helppoa, kun ei ole suuria muuttujia eikä ketään tarvitse kouluttaa.

Turvallisuusorganisaatio kokoontui ennen leiriä Porissa, leiriorganisaatio Ulvilassa ja yksikön johtajat Veikkolassa. Näiden kokousten pohjalta tehnyt esityksen, mitä pitää huomioida ja tietää tullessaan leirille. Leiripalokuntakin harjoittelee ja on näkyvissä leirin aikana. Ei koe, että järjestyksenvalvonnalla olisi suuri vaikutus tai apu heidän toimiinsa, vaikka lähellä ovatkin.

TIEDOTUSPÄÄLLIKKÖ ke 2.7.2014

Tiedotuksessa on päällikkö, varapäällikkö, ulkoinen -, sisäinen - ja kansainvälinen tiedotusvastaava. Päivystyspuhelin on joko tiedotuksen kontissa tai päällikön mukana. Radio on toki mukana ja viimeistään puhelimen päästä saa kiinni. Kontissa on päivystys klo 08-21 aikana.

Leirikokous on joka päivä ja viestintä perustuu radioliikenteeseen, mutta puhelin on myös tärkeä. Kokouksissa käydään etukäteen päivän toimia läpi. Leiritoimikunnan kesken tieto liikkuu hyvin ja tiedottaminen on, ja sen tulisi olla aina, kaksisuuntaista. Eli tiedotus informoi muita ja pyytää tietoa muilta tarvittaessa.

Tiedotuksen rooli turvallisuudessa on avainasemassa päällikön mielestä. Painottanut paljon kehittämiseen, sillä hänellä on paljon leirejä takana. 2010 oli kriisitapaus, jossa hän oli mukana, vaikka ei tiedotusta silloin tehnytkään. Maanantaina leirillä rakennettiin vielä lisää kuu-

lutuspisteitä, koska leirialueella oli katvealueita kuuluvuudessa. Tiedotuksen tulee pystyä saamaan yhteys jokaiseen leiriläiseen ja tiedotuksen kesken tulee tietää mitä tapahtuu. Kuulutusjärjestelmä kattaa koko leirialueen ja leiriradio käyttää sitä, miehistönkuljetusautoissa on kovaääniset, jos tulee sähkökatkos ja tarvittaessa tiedotuksen kontissa on kolme megafonia eli kaikkeen on varauduttu.

Kuulutuksia pyritään tekemään mm. siitä, ettei arvotavaroita jätetä telttoihin, sillä leirillä on melkoinen ohjeistus siitä, mitä pitää ottaa huomioon leirille tultaessa. Vuosien varrella on huomattu mitä painotuksia on tehtävä leireillä. Leiriradiossa ja Viksu - pisteellä on samaa informaatiota kuin tiedotuksen kontilla ja näiden lisäksi leirillä on vielä leirilehti ja infotaulutkin eli tietoa on kyllä tarjolla. Uhkatilanteen sattuessa toimitaan kriisiviestinnän suunnitelman mukaan, jonka päällikkö on itse laatinut. Kaikkien leiriläisten yhteystiedot löytyvät leiri-toimistolta, joten sitä kautta pystytään tarvittaessa ottamaan yhteys läheisiin.

Päälliköllä on paljon leirikokemusta, ollut jo 9-vuotiaana toiminnassa mukana, joten hänellä on leirillä paljon tuttuja. Vuoden 2010 tiedotuspäällikkö ei tuntenut ennestään ketään palokunnasta. 2010 suurleirillä ei ihan onnistunut sisäinen viestintä, joka on kaikkein tärkeintä. Toki ulkoinen viestintä ja medialle tiedottaminen on tärkeää, mutta etusijassa tehdään leiriläisille leiriä. Yrittänyt siksi itse kiinnittää huomioita noihin asioihin tällä leirillä. Koska tuntee ihmisiä, niin sai kaikki pyytämänsä ihmiset töihin tiedotukseen, joilla kaikilla viestinnästä kokemusta joko leireiltä tai työelämästä. 2010 tapahtui ilotuliteonnettomuus, joka oli opettavaista, sillä ilman sitä kokemusta oltaisiin oltu hukassa monessa asiassa myöhemminkin. Käytännön kautta siis opittu mihin kiinnittää huomiota. Toki oli kriisiviestintäsuunnitelmaa silloinkin ja tilannetta oli harjoiteltu, mutta parannuksia tehtiin. Harjoitukset ovat siitä syystä hyviä, koska niitä ei voi olla koskaan liikaa, eikä koskaan tiedä mitä voi tapahtua.

Ei ole ennen leiriä puhuttu muiden toimialojen kanssa. On uskottu, että toimialat hoitavat omat informaationsa. Tajusi vasta leirillä, että tiedotuksen on itse vietävä tietoa turvan kontille, koska muuten se ei sinne päädy eli ihmiset eivät näe tiedotuksen kannalta asioita ja hae sitä itse. Vei infopaketteja turvan pisteille ja korosti joitakin asioita, mutta ei tietysti tiedä saavuttiko tieto kaikkia järjestyksenvalvojia. Yllättyi kun kaikki ei ollutkaan muilla toimialoilla niin itsestään selvää infon kulkemisen kannalta. Tiedotus jakaa kyllä infoa kysyttäessä. Tiedotus painottaa ehkä eri asioita toimissaan, koska he miettivät koko leirin viestintää, jonka takia jakavat yli rajojen tietoa. Tiedotus haluaa tietää, jos jotain tilanteita on sattunut ja yleensä ovatkin tiedon saaneet. Etenkin sellaisista tilanteista, jotka voivat vaatia toimia myöhemmin, yksittäiset yöhäiriöt eivät ehkä niinkään.

Yöllisistä tunkeutujista on kerrottu tiedotukselle, mutta he eivät informoineet siitä leiriläisiä, koska eivät halunneet lisätä turvattomuuden tuntua leiriläisten keskuuteen. Tiedon jakami-

nessa pitää olla äärimmäisen tarkkaa, mitä jakaa ja kenelle. Toimialat saavat kyllä tietää asiasta ja jos tilanne vaatii kaikkien huomiota, niin sitten informoidaan leiriläisiäkin. Lapset mm. ruokkivat lintuja leirin alussa, jonka takia ne kävivät aggressiivisiksi, ja tämä lopetettiin, kun tiedotus kuulutti leiriläisille lintujen ruokintakiellosta.

Sosiaalinen media on nykyään haastavaa, koska leiriläisten kirjoituksia ei voi valvoa. Joku oli kirjoittanut, että leiriltä on vessapaperi loppu tai että leirialue oli täynnä sunnuntaina. Lisäalueita oli toki käytössä, vaikka osa olikin täynnä, mutta matkalla olevat leiriläiset hätääntyivät asiasta. Tämän takia tiedotuksella tietyt henkilöt keskittyvät someen. Lasten vanhemmilta tulee toki helposti palautetta, mutta leiriolosuhteissa ei kaikki aina ole mahdollista toteuttaa heti.

Järjestyksenvalvonnan ohjeistuksessa olisi hyvä painottaa tiedon kaksisuuntaisuutta. Tietoa ei koskaan jaeta liikaa. Tällä hetkellä tiedotus joutuu itse menemään kysymään asioista. Tiedotus mm. muistutti kaikille radion välityksellä vierailupäivästä, joten olisi mukavaa, että muutkin toimialat tekisivät ilmoituksia ihan vain yleisestä tiedon jakamisen periaatteesta. Leirin aikana ja valmisteluvaiheessa tiedotus on melko omillaan, vaikka kokouksia onkin organisaation sisällä. Kaipaisi ehkä enemmän yhtenäistä selkeyttä toimiin, sillä kaikilla toimialoilla on omat selkeät työnsä, mutta ovatko ne selkeät muille toimialoille. Nytkin tiedotukselta kysyttiin leiriorganisaation puolesta monia asioita, jotka eivät heille kuulu. Tämä on neljäs suurleiri päällikölle ja aina toimien selkeyttäminen on yhtä haasteellista. Toki useimmat näistä selkeytyvät leirin aikana, mutta leirisuunnittelu on aloitettu jo kolme vuotta sitten. Se on liian pitkä aika suunnittelulle, sillä moni asia ehtii muuttua ja siksi moni asia jää kuitenkin viime tinkaankin, koska asiat konkretisoituvat vasta loppumetreillä.

Tämän vuoden leiripaikka on hyvä ja alue on kompakti. Kaikki on toiminut leirillä ja leiritöimikunnassa on ollut hyvä henki. Tiedotukselle on annettu työrauha, mutta toki ero ei ole iso, että onko kyseessä työrauha vai välinpitämättömyys heidän työtehtäviään kohtaan. Yksi parhaista leireistä kuitenkin tähän mennessä.

TURVALLISUUSPÄÄLLIKÖ ke 2.7.2014

Joka leirillä on ollut jotain häiriötä, vaikka isommat häiriöt ovat toki vaihtelevia. Leirin alkuvaiheessa on paikallisten nuorten tunkeutumista alueelle, leirialueen ulkopuolella on tunnistettu huumeiden myyntitoimintaa, jollakin leirillä hävisi 20 000 markkaa kassatilitysrahoja eikä vielä kukaan tiedä ovatko ne rahat hävinneet, varastettu tai tilitetty pankissa väärin. On ollut raiskaus- ja huume-epäiltyjä, alkoholin käyttöä - periaatteessa kyse on 3000 hengen pienestä kylästä, joten töitä riittää. Raiskausepäilyssä oli onneton rakkaustarina taustalla, jossa tyttö päätti kostaa miehelle puhumalla raiskauksesta. Eli sisäisiä häiriöitäkin on. Muistaa muu-

taman painimatsin 25 leirin ajalta, jotka ovat yleensä liittyneet alkoholin nauttimiseen tai naisasioihin. Näistä pari on tainnut edetä oikeuteen asti, mutta mitään oikeita fyysisiä vammoja ei ole koskaan tehty. Nuoret ovat ihan varmasti poistuneet alueelta. Tiedotuksen päällikkö ja varapäällikkö näkivät tällä leirillä, kun mopopautosta nousi nuori pihalle ja hyppäsi aidan yli leirialueelle eli oli ilmeisesti palaamassa leirille juhinnan jälkeen. Pienivaltaista ilkivaltaa on joskus, Raumalla koulusta varastettiin kymmeniä saksia, mutta kyseessä oli varmaan alueelle päässeitä nuoria, sillä palokuntalaisten matkaan ne eivät lähteneet.

Suurleirit eivät poikkea alueleireistä kuin kokonsa puolesta, mitä nyt eri aluekulttuureja ja enemmän mahdollisuuksia on, koska on niin iso leiri. Useimmat ongelmat ovat kuitenkin sitä, että nuoret 18-20 - ikäiset miehet juovat alkoholia ensimmäisillä leireillään ja siitä syntyy riitoja. Kansainvälisten osallistujien kanssa on aina kommunikaatio-ongelmia, mutta mitään vakavaa ei ole tapahtunut. Aina on joku kielitaitoinen löytynyt ja tilanne ratkennut.

Vierailupäivänä vierailijoille tulee oma tarra näkyviin. Aina ei tällaista tarraa ole ollut, mutta tällä kertaa on. Kummallakin turvan pisteellä on tarratulostin, josta niitä annetaan vieraille. Osa vieraista tulee toki parkkialueelta, jolloin he eivät sitä saa. Tarra on enemmän markkinoinnillinen tempu kuin turvallisuusasia. Vieraita on mahdotonta seurata, kun leirin henkilömäärä voi kaksinkertaistua. Yleensä on puhuttu sellaisesta 1000-3000 hengen lisäyksestä alueella.

Isompia ongelmia varten saadaan todella nopeasti 50 miestä riviin kymmenen minuutin aikana. Sinä aikana, kun poliisi ehtisi paikalle, on tilanne jo hoidettu. Tätä ei ole testattu, mutta eri paikkakunnilla on ollut mopopoikia katselemassa leirin tyttöjä, jolloin on strategisesti laitettu järjestyksenvalvojia enemmän nähtäville. Rohkaistu olemaan edes yrittämättä alueelle.

Aamukokouksissa leirin johto kokoontuu joka päivä klo 07, jonka jälkeen toimialat kokoontuvat itse ja jakavat tietoa sitten eteenpäin ja jalkauttavat sen alaisilleen. Välillä jää informaatiota pois ja joku saattaa tehdä päätöksiä, jotka eivät ole hänen linjauksensa mukaisia. Kyllä ne on saatu korjattua, mutta yhteiset pelisäännöt on laadittu ja perusohjeistus annettu kaikille. Se mitä laki vaatii ja se mikä on leireillä koettu toimivaksi.

Sähköiselle ohjeelle on ilman muuta tarvetta ja osittain sellaista on tehtykin. He tekevät järjestyksenvalvonnalle toimintaohjeen, jossa korostetaan pienimmän haitan periaatetta ja sitä, että ensisijaisesti annetaan neuvoja ja ohjeita. Viranomaiset kun kutsutaan paikalle, on annettu ohjeistus keille henkilöille leirijohdossa pitää silloin ilmoittaa. Ohje ei saisi olla liian iso, vaan sen tulisi käsittää vain tärkeimmät asiat.

Turvallisuussuunnitelmasta puolet säilyy ja puolet muokkautuu soveltuvasti leirikohtaisten tietojen mukaan, kun leirin viestintäjärjestä tai palokunnan tai ambulanssin hälytysohje tulee viranomaisilta.

TURVALLISUUDEN VARAPÄÄLLIKÖ / JÄRJESTYKSENVALVONNAN ESIMIES ti 1.7.2014

Työtehtävissä on 40 järjestyksenvalvojaa ja vuorovahvuus on noin 1+10. Töissä on neljä ryhmää ja neljä vuoroa eli aamu-, iltta-, yö- ja vapaavuoro. Öiseen aikaan partioidessa käytetään myös autoa, kun käydään harjoitusalueella ja koululla. Koululla katsotaan paikkoja ja avataan ovia, jos sinne on ihmisille asiaa.

Järjestyshäiriöitä ei ole hirveästi ollut. Ensimmäiset illat ovat pahimpia, kun nuoret ovat kiinnostuneita alueesta ja yrittävät sisään tai pitävät meteliä. Ei oikeita ylilyöntejä tai mitään voimakeinoja vaativaa ole tapahtunut. Kaikesta on selvitty puhumalla. Leirin rakennusvaiheessa on kiinnostuneita, mutta silloin ei vielä ole kunnon valvontaa eli ei osata tilastoida onko silloin ongelmia. Aikuiset käyvät jonkin verran alueen ulkopuolella kuppiloissa, mutta sekin riippuu leirialueen paikasta, kun jostain paikoista on pitempi matka kaupunkiin. Yleensä kuitenkin suurleirit ovat ns. city-leirejä, koska on helppoa rakentaa koulujen ja kiinteiden rakenteiden yhteyteen.

Leirinuoret kaiki yrittävät livahtaa alueelta, mutta eivät pääsääntöisesti onnistu. Useimmat kulkevat portin kautta ja ilmoittautuvat poistuessaan alueelta, jolloin nuoremmilla pitää olla täysi-ikäinen valvoja mukana kauppaan tai uimaan mennessä. Asuntoautoalue on aina ollut hieman äänekkäämpi, joskus tosin se sijaitsee kauempana muusta leiristä, mutta tällä kertaa lähellä. Meteliä hiljennetään aktiivisesti kyllä ja viimeistään loppuviikosta on hiljaista. Ilkivaltaa on varmasti aina jotain, koska kaikki ei tule turvan tietoon. Käydään toisten teltoilla ja viedään karkkia, kun kyse on alle kouluikäisistä lapsista. Joskus joltain viety lompakko ja onkin sitten löytynyt teltasta, kun se on siivottu.

Tiedonkulku on toimivaa vuoroesiemiesten kesken ja jakaa itse tietoa nopeasti alaspäin. Ottavat sitten tarvittaessa muissa ongelmissa yhteyttä muiden toimialojen vastaaviin. Yleensä vastaavat ovat tuttuja muilta leireiltä, jolloin on helppo käydä kysymässä ja lähestyä ongelman kanssa. Aamukokouksissa kootaan asiat yhteen toimialapäälliköiden tai varapäälliköiden kanssa. Ilmoitetaan yön aikana tapahtuneet jutut eteenpäin kaikille.

Eivät ole harjoitelleet isompaa ongelmaa varten, mutta on kerätty järjestyksenvalvojien puhelinnumerot ja mistä saadaan kiinni leirin kiinni. Esimiehet saa kännykällä kiinni, jotka keräävät sitten ryhmänsä kokoon. Aina joku saadaan kuitenkin kiinni. Jos näyttää siltä, että omin voimin ei pärjätä, niin soitetaan poliisille.

Porukka on kasattu ympäri Suomea eikä ole suuria eroja toiminnassa. Suurin osa on ollut aiemminkin järjestyksenvalvonnan toimissa. Useimmilla on lisäksi vartijakorttia tai muuta turvallisuuskoulutusta. Työnhakuilmoituksessa on pyydetty jo tietoja ja muistutettu asiakaspalveluhengestä ja vuorotyön vaatimuksista. Muistutetaan ettei nyt olla baarin ovella vaan lasten ja nuorten leirillä, jolloin asioihin puututaan jämakästi, mutta rennolla asenteella. Toki olisi kiva kuulla miten työläisten mielestä järjestyksenvalvontatoiminta on mennyt ja onko se ollut erilaista aiempiin leireihin verrattuna.

Ei ole ollut mahdollisuutta saada koko porukkaa kasaan koulutuspäivään ennen leiriä. Tietoa on pyritty jakamaan sähköisesti ja hyvin lyhyesti. Todellisuudessa kaikki leiritoiminnan kipukohdat löytyvät vasta itse leirillä. Joku kiinteä ohjeistusmateriaali olisi hyvä, johon voi sitten leirikohtaisia tietoja muokata. Itse leiriorganisaatio on painanut hommia ja toiminut hyvin tällä leirillä.

Liite 2 Tiedotusohjeistus

Tämän ohjeistuksen tarkoituksena on herättää leirin työntekijät ymmärtämään kommunikaation tärkeys suurleirillä. Tiedon tulee liikkua niin toimialojen päälliköiden kuin työntekijöiden välillä.

Muista! Tiedotus on aina kaksisuuntaista!

Ohjeet

- Ole kiinnostunut leiristä kokonaisuutena, älä ajattele vain omaa toimialaasi/työtäsi
- Tutustu leirialueeseen
- Kysele muilta työntekijöiltä heidän töistään
- Jaa tietoa mieluummin liian paljon kuin liian vähän
- Älä aina odota tiedotuksen kysyvän sinulta asioista - Mene itse kertomaan heille

Leiriturvallisuus on kaikkien vastuulla. Järjestyksenvalvonta ei ehdi kaikkialle, joten sinun vastuullasi on ilmoittaa heille välittömästi, jos havaitset poikkeavia tilanteita. Muista, että leiri on nuoria varten ja heidän turvallisuutensa on kaikkien asia. Jos et tunne työntekijää ennestään, kysy häneltä leirirannekettä, jolloin rajoitat ulkopuolisten pääsyä alueelle. Rannekkeen kysyminen on helppo turvallisuustoiminto.

Ilmoita

- Häiriötilanteista (tappelut, riidat)
- Leirin ulkopuolisista henkilöistä alueella
- Hajonneista esineistä
- Tapaturmista

Viestintäpäivystyksen numero: _____

Järjestyksenvalvonnan vuoro esimiehen numero: _____

Huoltopäivystyksen numero: _____

Leirilääkinnän päivystysnumero: _____

Liite 3 Rahan käsittelyohje

Rahoja käsitellessä tulee aina olla huolellinen.

Älä jätä kassalipasta vartioimatta.

Älä avaa kioskin ovea turhaan. Luukun kautta voi puhua kaikille.

Rahat voivat hakea

Myyntipäällikkö _____ Puh. nro. _____

Varamyyntipäällikkö _____ Puh. nro. _____

Vuoroesimies _____ Puh. nro. _____

Vuoroesimies _____ Puh. nro. _____

Jonkun muun hakiessa rahoja

- Pyydä nähdä leiriranneke / Järjestyksenvalvojilta myös liivit
- Kysy syytä, miksi henkilö on hakemassa rahoja
- Varmista syy omilta esimiehiltäsi
 - Jos et saa päällikköä/vuoroesimiestä kiinni, älä luovuta rahoja
 - Rahat luovutetaan vasta esimiehen varmistuksen jälkeen

Jos epäilet rahoja hakevan henkilön olevan leirin ulkopuolinen tunkeutuja

- Ota yhteys järjestyksenvalvonnan vuorovastaavaan
puh. nro. _____
- Kerro mistä on kyse
- Jos mahdollista, pidä ulkopuolista henkilöä silmällä
 - Pistä ylös tuntomerkkejä (vaatteet, pituus, varusteet esim. reppu)
 - Liikkumissuunta leirialueella
- Ilmoita tämän jälkeen omalle esimiehellesi asiasta, jotta tieto kulkee muille kioskeille

Jos et saa järjestyksenvalvontaa kiinni ja/tai henkilö ehtii poistua kioskilta

- Ilmoita omalle esimiehellesi
- Mene turvan kontille ja kerro tilanne järjestyksenvalvonnan vuorovastaavalle

Ilmoita aina järjestyksenvalvonnalle tai omalle esimiehellesi, jos epäilet leirialueella olevan ulkopuolisia henkilöitä. Jokaisen leirin työntekijän vastuulla on leirin turvallisuus eikä järjestyksenvalvonta aina näe ensimmäisenä tilanteita.

Liite 4 Järjestyksenvalvonnan ohjeistus

Leirillä muistettava

- Leiriläiset ovat lapsia ja nuoria
- Älä huuda ja meuhkaa
- Puhu asiat läpi
- Voimankäyttövälaineitä ei tarvita
- Käytä aina huomioliivejä työvuorossa
- Kaupungin läheisyys tuo usein paikallisia nuoria alueelle
- Jaa tietoa oman ryhmän ulkopuolelle
- Kun kutsut viranomaiset paikalle, ilmoita leirijohdolle asiasta

Partioidessa

- Kierrä teltta-alueella yleisötilaisuuksien aikana
- Kierrä leirialueen rajoja
- Ilmoita esimiehellesi puutoksista esim. aukoista aidassa
- Kysy muiden toimialojen työntekijöiltä ovatko he huomioineet jotain turvallisuuteen liittyvää alueella
- Kysy rannekkeita pistotarkastuksiin

Järjestyksenvalvojan velvollisuudet

- Ylläpitää järjestystä ja turvallisuutta toimialueella
- Estää rikoksia ja onnettomuuksia
- Estää omaisuuden tai ympäristön vahingoittuminen
- Ilmoitettava tilaisuuden järjestäjälle ongelmista
- Ilmoitettava pelastusviranomaisille, jos uhkatilanne ei lopu

Järjestyksenvalvojan oikeudet

- Oikeus estää alueelle pääsyn
- Oikeus poistaa alueelta
- Oikeus kiinniottaa - ilmoitettava välittömästi poliisille
- Oikeus kiinniotettaessa tarkastaa vaarallisten aineiden/esineiden varalta
- Oikeus käyttää voimakeinoja

Tärkeitä puhelinnumeroita leirillä

- Järjestyksenvalvonnan vuoro esimies _____
- Turvallisuuspäällikkö _____

- Turvallisuuden varapäällikkö _____
- Tiedotuksen päivystysnumero _____
- Leirilääkäri _____
- Huollon päivystys _____
- Myyntipäällikön numero _____

Laki järjestyksenvalvojista

2 § Järjestyksenvalvojan tehtävä ja toimialue

Järjestyksenvalvojan tehtävänä on ylläpitää järjestystä ja turvallisuutta sekä estää rikoksia ja onnettomuuksia siinä tilaisuudessa tai sillä alueella, jonne hänet on 1 §:n 1 momentissa mainitun säädöksen nojalla asetettu järjestyksenvalvojaksi (toimialue).

Järjestyksenvalvojan on toimittava laissa ja asetuksessa annettujen säännösten mukaisesti ja noudatettava poliisin sekä pelastus- ja muiden viranomaisten etukäteen tai tilaisuuden aikana antamia käskyjä ja määräyksiä.

3 § Toiminnassa noudatettavat periaatteet

Järjestyksenvalvojan on toiminnassaan asetettava etusijalle sellaiset toimenpiteet, jotka edistävät yleisön turvallisuutta.

Järjestyksenvalvojan on toimittava asiallisesti ja tasapuolisesti sekä sovinnollisuutta edistäen. Järjestyksenvalvojan tulee ensisijaisesti neuvoin, kehotuksin ja käskyin ylläpitää järjestystä ja turvallisuutta toimialueellaan.

Järjestyksenvalvojan toimenpiteet on suoritettava aiheuttamatta suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi.

Liite 5 Leirikysely työntekijöille

Omat tiedot

Toimialasi?
Monesko leiri tämä oli sinulle?

Ohjeistukset

Saitko ennen leiriä ohjeistuksia?
- leiriturvallisuudesta - omasta työtehtävästäsi/toimialasta - muusta?
Saitko leirin aikana ohjeistuksia? Millaisia?
Olivatko annetut ohjeistukset
- suullisia - kirjallisia

Toimialat

Osoitettiinko sinulle esimiehesi leirillä?
- toimialan päällikkö - varapäällikkö - vuorovastaavat
Olitko yhteydessä muihin toimialoihin? Miten?
- puhelimitse - radiolla - kasvotusten - muu? esim. virve

Miksi olit yhteydessä muihin toimialoihin?
Tiedätkö eri toimialojen työtehtävät ja vastualueet?

Kriisitilanteet

Tiedätkö miten toimia kriisitilanteessa?
Kehen otat yhteyttä hätätilanteessa?
Oletko todistanut häiriötilanteita leirillä?
- leirin ulkopuolinen tunkeutuja - väkivaltatilanne - alkoholin käyttöä - onnettomuus - muu?

Vapaa sana

Mikä toimi leirillä?
Mikä ei toiminut leirillä?

Ehdotuksia tuleville leireille?